

VASA UNIVERSITET

Enheten för marknadsföring och kommunikation

Magisterprogrammet för språkexpertis i ett specialiserat samhälle

Niina Tyynismaa

Hon är så fruktansvärt mjäkig – Ihan liian pehmo

Adjektiv och deras översättningar i tv-programmet *Solsidan*

Avhandling pro gradu i svenska språket

Vasa 2019

INNEHÅLL

TIIVISTELMÄ	3
1 INLEDNING	5
1.1 Syfte	6
1.2 Material	6
1.3 Metod	8
1.4 Tidigare undersökningar	9
2 ORDKLASSEN ADJEKTIV	12
2.1 Adjektivet och dess böjning	14
2.2 Particip	15
3 ÖVERSÄTTNING	18
3.1 Översättningsprocessen	19
3.2 Översättningsstrategier	20
3.3 Semantiska särfall	23
3.3.1 Semantiska tillägg	24
3.3.2 Semantiska utelämnningar	24
3.3.3 Delbetydelser	25
3.4 Viktiga kunskaper för en översättare	26
3.5 Audiovisuell översättning	27
4 ANALYS AV ADJEKTIV OCH DERAS ÖVERSÄTTNINGAR	31
4.1 De tio vanligaste adjektiven och deras översättningar	31
4.2 Particip och deras översättningar	42
4.3 Semantisk analys	48
4.3.1 Semantiska tillägg	48
4.3.2 Semantiska utelämnningar	50
4.3.3 Delbetydelser	54
4.4 Sammanfattning	58

5 JÄMFÖRELSE MED TIDIGARE UNDERSÖKNINGAR	62
6 SLUTDISKUSSION	64
FORSKNINGSMATERIAL	67
KÄLLOR	68
BILAGOR	71
Bilaga 1. De tio vanligaste adjektiven och deras översättningar	71
Bilaga 2. Particip och deras översättningar	72
Bilaga 3. Semantiska tillägg	75
Bilaga 4. Semantiska utelämningar	76
Bilaga 5. Delbetydelser	79

VAASAN YLIOPISTO**Filosofinen tiedekunta**

Tekijä:	Niina Tynysmaa
Pro gradu -tutkielma:	<i>Hon är så fruktansvärt mjåkig – Ihan liian pehmo</i> Adjektiv och deras översättningar i tv-programmet <i>Solsidan</i>
Tutkinto:	Filosofian maisteri
Ohjelma:	Kieliasiantuntijuus erikoistuneessa yhteiskunnassa
Oppiaine:	Ruotsin kieli
Valmistumisvuosi:	2019
Työn ohjaajat:	Bodil Haagensen ja Ann-Marie Åkers

TIIVISTELMÄ:

Tutkin pro gradu -tutkielmassani suositun, ruotsalaisen *Solsidan*-komediasarjan adjektiivieja ja niiden käännöksiä. Tutkielmani kaksi keskeisintä teemaa ovat audiovisuaalinen (av) käänntäminen ja adjektiivit. Materiaalinani käytän *Solsidanin* kolmannen tuotantokauden kaikkia kymmentä jaksoa. Olen katsonut jokaisen jakson kokonaisuudessaan ja kirjoittanut ylös kaikki löytämäni adjektiivit ja niiden suomennokset.

Tutkimusmetodini on laadullinen analyysi, tarkemmin määriteltynä sisällönanalyysi ja vertaileva tutkimus, sillä analysoin *Solsidanin* adjektiivieja ja niiden suomennoksia eri alaryhmiin sekä vertailen näiden adjektiivien suomenkielisiä käännöksiä MOT-sanakirjasta löytyviin suomenkielisiin käännöksiin. Tutkimukseni on osittain myös määrällinen, sillä esittelen adjektiivien eri alaryhmät viidessä eri taulukoissa tutkielmani lopussa. Tutkielmani teoreettinen viitekehys koostuu käänntämisestä ja adjektiivieista. Ryhmittelen adjektiivit suomennoksineen kymmeneen yleisimpään adjektiiviin sekä partisiippeihin ja analysoin näitä alaryhmiä. Lisäksi ryhmittelen adjektiivit kolmeen semanttisten erikoistapausten ryhmään Rune Ingon (2007) luokittelun mukaan: semanttisiin lisäyksiin (semantiska tillägg), semanttisiin poisjättöihin (semantiska utelämningar) ja merkityseroihin (delbetydelse) ja analysoin näitä alaryhmiä.

Löysin *Solsidanin* kolmannen tuotantokauden kaikista jaksoista yhteensä 873 adjektiivia ja esimerkkejä kaikista tutkimistani alaryhmistä. 10 yleisintä adjektiivia *Solsidanissa* ovat *bra*, *ny*, *kul*, *liten*, *fin*, *jättebra*, *stor*, *snygg*, *svart* ja *ful*. Partisiippeja löytyi tutkimusmateriaalistani yhteensä 47 kappaletta. Selkeästi suurin semanttisten erikoistapausten ryhmä on semanttiset poisjätöt, sillä löysin tutkimusmateriaalistani yhteensä 55 kappaletta semanttisia poisjättöjä. Merkityseroja löysin yhteensä 31 kappaletta. Selvästi pienin adjektiiviryhmä on semanttiset lisäykset, sillä löysin tutkimusmateriaalistani ainoastaan seitsemän semanttista lisäystä.

AVAINSANAT: översättning, audiovisuell översättning, adjektiv, particip, semantik

1 INLEDNING

I min avhandling pro gradu undersöker jag adjektiv och deras översättningar i det svenska tv-programmet *Solsidan*. Temat i denna avhandling är audiovisuell översättning (av-översättning). Jag har valt detta tema eftersom jag är intresserad av översättning, speciellt av audiovisuell översättning, och jag har studerat översättning från svenska till finska vid Vasa universitet. Jag har också arbetat som frilansöversättare för översättningsbyrån Delingua i ett halvt år. Av-översättning är ett aktuellt och viktigt tema eftersom av-översättning är allmänt förekommande eftersom översättaren ofta översätter olika typer av audiovisuella texter, till exempel filmer, tv-program, nyheter och dokument. Översättningar måste vara flytande, tydliga och informativa så att alla tittare kan följa med i handlingen utan problem.

Jag har bestämt att undersöka tv-programmet *Solsidan* eftersom programmet är mycket populärt både i Finland och i Sverige, många vet vem huvudpersonerna är och hurdan handling programmet har. Jag har tittat på *Solsidan* redan många år och jag tycker att programmet är roligt och underhållande och språket i programmet är varierande och färgrikt. Det verkar finnas många adjektiv i *Solsidan* och adjektiv är en viktig faktor som gör språket färgrikt. Jag har också skrivit min kandidatavhandling *Kanon! Mahtavaa! Innehållsanalys av utrop och deras översättningar i tv-programmet Solsidan* (2017) om *Solsidan*. I kandidatavhandlingen undersökte jag olika utrop och deras översättningar i *Solsidan* och jämförde dem med översättningar i *MOT Pro Ruotsi*. Jag grupperade också alla utrop i tre olika undergrupper: meningar, tilltalsuttryck och interjektioner och analyserade varje undergrupp separat och gav exempel på dem.

I den här avhandlingen vill jag koncentrera mig på adjektiv eftersom adjektiv är en stor, intressant och mångsidig ordklass. Adjektiv är också ett sådant tema som inte har undersökts tidigare i programmet *Solsidan* och jag är intresserad av adjektivens funktion och struktur. I följande avsnitt presenterar jag syftet med min undersökning i avsnitt 1.1, mitt undersökningsmaterial i avsnitt 1.2, olika undersökningsmetoder i avsnitt 1.3 och tidigare undersökningar i avsnitt 1.4.

1.1 Syfte

I detta avsnitt beskriver jag syftet med min avhandling pro gradu. Syftet är att undersöka översättningar av olika adjektiv i det svenska tv-programmet Solsidan. Jag studerar också vilka de vanligaste adjektiven i Solsidan är. Mitt syfte är också att studera ifall översättaren lagt till eller utelämnat adjektiv i översättningen samt om översättaren använder sig av så kallade delbetydelser (se avsnitt 3.2.3 *Delbetydelser*) Mina forskningsfrågor är följande:

1. Hur är adjektiven i Solsidan översatta till finska?
2. Vilka är de vanligaste adjektiven i Solsidan?
3. Vilka exempel på presensparticip och perfektparticip förekommer i materialet?
4. Vilka exempel på tillägg, utelämnningar och delbetydelser ingår i översättningarna?

De här fyra forskningsfrågorna får svar senare i kapitel 4 *Analys av adjektiv och deras översättningar* där jag analyserar mitt undersökningsmaterial och ger exempel på de tio vanligaste adjektiven i Solsidan, particip, semantiska tillägg, semantiska utelämnningar samt delbetydelser. Jag antar att jag hittar många exempel på både presensparticip och perfektparticip som förekommer i materialet och att semantiska utelämnningar är det mest frekventa eftersom översättaren måste sammanfatta sina översättningar mycket så att de ryms i rutan utan problem. Jag antar också att semantiska tillägg inte är så vanliga eftersom översättaren måste få sina översättningar att rymmas i 2–3 rader så det kan vara svårt eller omöjligt att tillägga ord.

1.2 Material

I detta avsnitt beskriver jag mitt undersökningsmaterial. Som material använder jag säsong 3 av det populära, svenska tv-programmet Solsidan. Säsongen är publicerad år

2012. Jag använder säsong 3 eftersom säsongen redan är bekant för mig, jag har använt säsong 3 som undersökningsmaterial i min kandidatavhandling *Kanon! Mahtavaa! Innehållsanalys av utrop och deras översättningar i tv-programmet Solsidan* år 2017. Säsongen innehåller sammanlagt 10 avsnitt och ett avsnitt tar ungefär 20–30 minuter.

Det finns fem huvudrollsinnehavare i Solsidan: Josephine Bornebusch (Mikaela "Mickan" Schiller), Johan Rheborg (Fredrik "Fredde" Schiller), Mia Skäringer (Anna Svensson), Felix Herngren (Alexander "Alex" Löfström) och Henrik Dorsin (Ove Sundberg) (Solsidan 3: 2012). Mickan och Fredde är ett rikt par, Fredde är fondmäklare och Mickan är mammaledig. De bor i ett lyxigt egnahemshus och köper dyra saker och trendiga kläder. De har två barn, Victor och Ebba. Alex och Anna är ett vanligare par. De bor också i ett egnahemshus, Alex är en nojig och konflikträdd tandläkare och Anna är en rättfram frilansskådespelerska. De har ett barn, Wilma. Ove är Alex tråkiga och snåla barndomskompis. (TV4 2010) Solsidans regissörer är Niclas Carlsson, Tova Magnusson, Hans Ingemansson och Måns och Felix Herngren. Programmet är producerat av Jarowskij. (Solsidan 3: 2012)

Det finns flera olika handlingar i säsong 3 av Solsidan. I början av säsongen köper Alex och Anna sitt drömhus i Solsidan men husets halvfärdiga kök orsakar problem för dem. Paret väntar också sitt andra barn och Alex mamma orsakar problem speciellt för Anna. Mickan och Fredde har en son, Victor, som har börjat skolan. Victor verkar inte vara klassens bästa elev så Mickan och Fredde oroar sig över honom och försöker skaffa honom viktiga kontakter. Mickan och Fredde har också en dotter, Ebba, och Mickan skulle vilja ha ett tredje barn. Ove irriterar Alex och Fredde och misstänker att Anette, hans fru, vill lämna honom. Anette är förtjust i Fredde men Fredde har inte samma känslor för Anette. Alex och Anna får sitt andra barn i slutet av säsongen. Det finns några gästskådespelare under säsong 3, till exempel Liv Mjönes, Henke Larsson, Peter Dalle, Mini Andén, Cecilia Forss och Johan Rabaeus. Pirjo Katarina Leppänen från Nordisk Undertext har översatt hela säsong 3. (Solsidan 3: 2012)

1.3 Metod

I detta avsnitt diskuterar jag mitt konkreta arbete och de analysmetoder, kvalitativ analys med kvantitativa inslag samt innehållsanalys och komparativ undersökning, som jag använder i min avhandling pro gradu. Jag tittade på alla 10 avsnitt av säsong 3 från början till slut. När jag hittade adjektiv pausade jag programmet och skrev upp adjektivet, dess översättning och talarens namn i mitt häfte. Jag samlade alla particip, semantiska tillägg, semantiska utelämnningar och delbetydelser samtidigt när jag skrev upp adjektiven. Efter det skrev jag upp alla adjektiv i en egen Word-fil och räknade de tio vanligaste adjektiven med hjälp av Words sökfunktion. Jag använde både intralingual subtitling och interlingual subtitling (se avsnitt 3.5 *Audiovisuell översättning*). Jag tittade på programmet med svenskt tal och svenska textningar samt med svenskt tal och finska textningar. Om jag ändå inte förstod eller hörde replikerna riktigt var jag tvungen att lämna bort dem.

Min studie är en kvalitativ analys med kvantitativa inslag och mina analysmetoder är innehållsanalys och komparativ undersökning. *Kvalitativ analys* är en analysmetod där man analyserar forskningsobjektets olika egenskaper, kvalitet och betydelser. Metoden används i många vetenskapliga undersökningar. Kvalitativ analys koncentrerar sig på till exempel språkliga aspekter och den används mycket i humanistisk forskning. Den kan användas tillsammans med *kvantitativ analys* som koncentrerar sig på siffror och statistiker. (Jyväskylän yliopisto 2015) Min undersökning är kvalitativ eftersom jag undersöker olika språkliga aspekter i Solsidan. Undersökningen innehåller också kvantitativa inslag eftersom jag presenterar alla mina resultat i olika tabeller med hjälp av siffror.

Innehållsanalys är en omfattande analysmetod som används mycket för kvalitativ undersökning men också för kvantitativ undersökning (Tuomi & Sarajärvi 2009: 91). Innehållsanalys är textanalys och den används för att analysera olika dokument, till exempel diskussioner, rapporter, dagböcker, tal, artiklar och böcker både objektivt och systematiskt. Dokument som analyseras i en innehållsanalys kan vara vilket skriftligt material som helst men metoden används också för att analysera ostrukturerat material. Innehållsanalysens mål är att få en generell och sammanfattad bild av hela materialet.

(ibid. 103–104) Jag använder innehållsanalys som metod i min undersökning eftersom undersökningen koncentrerar sig på analys av texter (översättningar) och deras innehåll.

Komparativ undersökning är en undersökningsstrategi som används för att undersöka likheter och olikheter i undersökningsmaterialet. Man kan jämföra till exempel sådana processer eller enheter som är jämförbara med varandra. Komparativ undersökning används för analys av både kvalitativt och kvantitativt material. (Jyväskylän yliopisto 2015) Komparativ undersökning är en av mina undersökningsmetoder eftersom jag jämför de finska översättningarna av de svenska adjektiven i *Solsidan* med de finska översättningarna för samma adjektiv i *MOT Pro Ruotsi*. Jag jämför också min undersökning med tidigare undersökningar som jag behandlar i följande avsnitt.

1.4 Tidigare undersökningar

I detta avsnitt behandlar jag sammanlagt fem tidigare studier inom översättningsvetenskap. Jag jämför resultat i min studie med resultat i de här tidigare studierna i kapitel 5 *Jämförelse med tidigare undersökningar* i slutet av avhandlingen. Emma-Paulina Ylimäki från Vasa universitet har av-översättning som tema i sin avhandling pro gradu *Käännösanalyysi ruotsalaisen Solsidan-televisiosarjan ruututekstistä: tutkimuskohteena kulttuuri* (2014). Ylimäki har gjort en översättningsanalys av *Solsidan* och hon har undersökt hur både samhälleliga och språkliga särdrag förekommer i den finska översättningen av *Solsidan* samt om översättning av *Solsidan* är källspråksorienterad eller målspråksorienterad. Hennes undersökningsmaterial är den tredje säsongen av *Solsidan*. Resultat i Ylimäkis undersökning visar att både samhälleliga och språkliga särdrag förekommer i den finska översättningen och att översättningen är mer källspråksorienterad än målspråksorienterad.

Saara Lindström från Tammerfors universitet undersöker i sin avhandling pro gradu *Avkääntäjän arvostus katsojan näkökulmasta: "Tärkeä ja arvokas työ" vai turhaa puurtamista, koska "tekstityksiä ei enää tarvita"?* (2017) tittarnas uppskattning av av-

översättare, vilka olika faktorer påverkar tittarnas uppskattning samt hur man kunde förbättra uppskattningen. Lindströms undersökningsmaterial består av sammanlagt 392 svar på en internetenkät. Enkäten består av öppna frågor, flervalfrågor och skalfrågor. Hennes undersökningsresultat visar att uppskattningen mot av-översättare samt av-översättarnas inflytande och synlighet värderades vara låg. Av-översättarnas ansvar, expertis och specialkunskap värderades ändå vara stor. Det är möjligt att tittare förstår området bättre än vad man trott men översättningsbyråernas roll var ganska oklar för tittarna.

Sinikka Jauhiainen från Tammerfors universitet har skrivit sin avhandling pro gradu *Av-kääntämisen olennaisuudet ja olemattomuudet - tiivistäminen komediasarja Frasierin tekstityksissä* (2009) om sammanfattning i textningar. Jauhiainens undersökningsmaterial består av tre avsnitt av den amerikanska komediserien *Frasier* och hennes undersökningsmetoder är komparativ och empirisk undersökning. Den teoretiska referensramen består av av-översättning, filmkonst och mediakultur. Hennes undersökningsresultat visar att väsentlig information finns i textningar även om av-översättare sammanfattar textningar. Undersökningsresultaten visar också att några humoristiska drag i ursprungliga repliker har mildrats men språket i textningar inte är fattigare än språket i ursprungliga repliker.

Terhi Muhonen från Helsingfors universitet undersöker i sin avhandling pro gradu *Utelämning i AV-översättning: En studie av textning i tre olika genrer* (2007) hurdana utelämningar förekommer i tre olika tv-program. Muhonens undersökningsmaterial består av pratshowen *Bettina S*, dokumentären *Yrke: kung* och barnprogrammet *Sune och hans värld* samt deras finska textningar. Analysen innehåller tre olika huvudgrupper: informativa fragment, fakultativa satsdelar och talspråkliga drag. Undersökningsresultat visar att alla tre tv-programmen innehåller olika utelämningar eftersom talet i pratshowen och dokumentären är fritt medan talet i barnprogrammet baserar sig på ett manuskript.

Maiju Viljala från Jyväskylä universitet har också av-översättning som tema i sin avhandling pro gradu *Lost in translation? Att översätta allusioner och ordlekar i Gilmore Girls* (2013). Viljala undersöker i sin avhandling hurdana översättningsbeslut av-

översättare har tagit när de har översatt olika ordlekar och kulturella hänvisningar. Hennes undersökningsmaterial består av sammanlagt 14 avsnitt av det amerikanska tv-programmet *Gilmore Girls* och hon undersöker både svenska och finska textningar av programmet. Hon delar kulturella hänvisningar i två olika grupper: *key-phrase allusions* och *proper-name allusions* och kategoriserar olika ordlekar. Viljalas undersökningsresultat visar att en direkt översättning är den mest populära översättningsmetoden när det gäller ordlekar och kulturella hänvisningar. Det är ändå svårare att översätta ordlekar än kulturella hänvisningar eftersom ordlekar är mer komplicerade än kulturella hänvisningar.

2 ORDKLASSEN ADJEKTIV

I detta kapitel behandlar jag ordklassen adjektiv och adjektivens funktion och ger exempel på olika adjektiv. I avsnitt 2.1 berättar jag om adjektivet och om två olika sätt att böja adjektiv, kongruensböjning och komparation, samt om komparation. Jag behandlar olika particip och ger exempel på dem i avsnitt 2.2.

Adjektiven är en av de öppna ordklasserna. Det är omöjligt att säga hur många adjektiv det finns i svenska språket eftersom språket får nya adjektiv hela tiden. Adjektiven (inklusive participen) utgör ungefär 5–10 procent av alla ord i text. Ordklassen adjektiv är svår att avgränsa mot alla andra ordklasser, speciellt mot några adverb och adjektiviska pronomen. Till exempel ordet *vidare* räknas som adverb även om ordet har ett historiskt och betydelsemässigt samband med adjektiven *vidare* och *vid*, till exempel *vidare forskning* och *en vid klänning*. (Hultman 2003: 76)

Adjektiven antingen klassificerar eller karakteriserar. Sådana adjektiv som klassificerar, till exempel *ett italienskt vin* och *en modern staty*, beskriver inte det som de syftar på. Adjektiven hänför till en viss klass: till exempel viner från Italien och statyer från moderna tider. Det är omöjligt att gradera sådana här adjektiv: det ena vinet från Italien är inte mer italienskt än det andra vinet från Italien och den ena statyn från moderna tider är inte mer modern än den andra statyn från moderna tider. Sådana adjektiv som karakteriserar, till exempel *en smutsig bil* och *en lätt cykel*, kan graderas och kompareras. (Hultman 2003: 77–78) Jag berättar om komparation av adjektiv i följande avsnitt (2.1).

Per Lagerholm beskriver adjektiv och deras funktion på följande sätt: ”Adjektivens funktion är att ge information om substantiven, och adjektiven har därför en nyanserade, värderande och beskrivande funktion.” Lagerholm konstaterar att sådana texter som är väldigt detaljerade eller beskriver någonting noggrant innehåller många adjektiv. Skribenter och författare måste ändå vara försiktiga med användning av adjektiv, speciellt i skönlitterära sammanhang, eftersom sådana texter som är fulla av adjektiv är tunga och svåra att läsa. I skönlitteraturen är utelämnningar av adjektiv ofta effektivare eftersom läsare själva får skapa olika bilder av texten och vara aktiva. (Lagerholm 2008: 114–115)

Adjektiv är en ordklass som beskriver olika egenskaper, till exempel *lätt*, *vacker*, *svart* och *solig*. Adjektiv beskriver också olika grupper eller arter, till exempel *centerpartistisk*, *socialdemokratisk* och *medeltida*. Substantiv och adjektiv fungerar ofta tillsammans så att adjektiv beskriver substantiv. Adjektiv är attributiva, predikativa eller substantiverade. Exempel på attributiva adjektiv är *en fransk bil* och *en tråkig film* och predikativa adjektiv är till exempel *bilen är fransk* och *filmen är tråkig*. Adjektiv är substantiverade när adjektivets funktion och betydelse förändras, till exempel *de unga* och *de rika*. (Jörgensen & Svensson 1991: 22)

Adjektiv är antingen *sammansättningar*, *avledning*ar eller *enmorfemiga* ord. Enmorfemiga adjektiv är sådana adjektiv som består av ett rotmorfem. Det finns många enmorfemiga adjektiv i svenskan, till exempel *arg*, *blek*, *blind*, *bra*, *djup*, *dum*, *fin*, *ful*, *gammal*, *kall*, *kort*, *svart*, *tom*, *vacker* och *vit*. Också några flerstaviga lånord hör till enmorfemiga adjektiv, till exempel *rejäl*, *bisarr* och *antik*. I sammansättningar kan det första ledet vara ett adjektiv (till exempel *grå-blå*), ett substantiv (till exempel *musik-älskande* och *is-kall*) eller ett verb (till exempel *slit-stark* och *se-värd*). Det första ledet kan också vara en preposition (till exempel *genom-våt*), ett pronomen (till exempel *jag-stark*) eller ett adverb (till exempel *när-synt* och *hemma-blind*). Det sista ledet är ändå alltid ett adjektiv. (Hultman 2003: 80–81)

Adjektiv bildas ofta genom en avledning: med suffix eller prefix. Prefixen är de nekande *in-* med varianterna *ir-*, *im-* och *il-* (till exempel *in-direkt*, *ir-real*, *im-potent* och *il-legal*), *o-* (till exempel *o-rädd*) eller *a-* med varianten *an-* (till exempel *a-symmetrisk* och *anonym*). Också de nekande *van-* (till exempel *van-vördig*) och *miss-* (till exempel *missnöjd*) kan vara prefixen. (ibid. 81)

Svenskan har många suffix som man använder för att bilda adjektiv av verb och substantiv. Med suffixen *-abel*, *-bar* och *-lig* och med passiv infinitiv av respektive verb bildar man adjektiv som betyder 'som kan', till exempel *förklar-lig* och *njut-bar*. Med suffixen *-sam*, *-ig*, *-ant*, *-aktig*, *-(a)tiv* och *-sk* bildar man adjektiv som uttrycker fallenhet och tendens att göra det som verbet betyder, till exempel *attrak-tiv*, *inform-ativ* och *spar-*

sam. Adjektiv bildas av substantiv med olika suffix, till exempel med suffixen *-ig* och *-(a)d/t* + substantivet bildar man adjektiv som betyder 'som är, som har' (*larm-ad* och *trend-ig*) och med suffixen *-mässig* och *-enlig* + substantiv bildar man adjektiv som betyder 'som följer' (*yrke-s-mässig* och *norm-enlig*). Med suffixen *-artad* och *-aktig* + substantivet bildar man adjektiv som betyder 'som liknar' (*lavin-artad* och *gummi-aktig*). Många suffix förekommer också i lånord. Man har lånat in många lånord som adjektiv från främmande språk, till exempel adjektiven *nerv-ös*, *intellig-ent*, *ceremoni-ell* och *norm-al*. (Hultman 2003: 81–82)

2.1 Adjektivet och dess böjning

I detta avsnitt berättar jag om adjektivet och dess böjning. *Kongruensböjning* betyder att adjektiv är beroende av pronomen eller substantiv, det vill säga adjektivet är beroende av en nominal. Substantivets species, genus och numerus påverkar adjektiv, till exempel *en stor katt*, *den stora katten*, *de stora katterna* eller *ett litet hus*, *det lilla huset*, *de små husen*. Också predikativa adjektiv kongruensböjs, till exempel *katten är söt* och *katterna är söta* men några adjektiv är helt oböjliga, till exempel *stackars* och *gängse*. (Jørgensen & Svensson 1991: 23) Adjektiv kan också ha en oregelbunden böjning, till exempel *vacker* – *vackra*, *gamal* – *gamla* och *liten* – *lilla* – *små* (Bolander 2005: 118). Om man vill använda starkare adjektiv, förstärkas adjektiv så att deras form och betydelse förändras, till exempel orden *röd* och *snäll* blir *illröd* och *jättesnäll* (Institutet för språk och folkminnen 2015).

Jørgensen och Svensson skriver om komparation på följande sätt: "Många adjektiv kan böjas för att visa skillnad i grad av den egenskap som betecknas." Positiv, komparativ och superlativ är de tre komparationsformerna som används i svenskan och i många andra språk. Man använder positivformen när man vill beskriva någon egenskap enkelt och utan jämförelse, till exempel *glad*, *rolig*, *ung* och *klok*. Komparativformen är den form som man använder när man anger att någon har någon egenskap i högre grad än någon annan, till exempel: *gladare*, *roligare*, *yngre* och *klokare*. Också adverbet *mer* används för att uttrycka komparativ, till exempel: *mer spännande*, *mer uppseendeväckande*, *mer*

tilltalande och *mer tidskrävande*. Superlativformen är den högsta möjliga graden, till exempel: *gladast, roligast, yngst* och *klokast*. (Jørgensen & Svensson 1991: 23–24)

Det finns sådana adjektiv som inte kan kompareras på grund av deras betydelse, till exempel *evig, trekantig, daglig, tolvårig* och *faderlös*. En del adjektiv har bara komparativ- och superlativformer och sådana adjektiv måste ta positivformer från andra adjektiv, till exempel *liten – mindre – minst, bra – bättre – bäst, ond – värre – värst* och *dålig – sämre – sämst*. (ibid. 24) Enligt Bolander är denna en oregelbunden komparation och den förekommer ofta vid några äldre adjektiv, till exempel *gammal – äldre – äldst* (Bolander 2005: 120). Också några adjektiv, som till exempel *medelålders, stackars, ordinarie, gratis, kul* och *gyllene*, är oböjliga (Språkriktighetsboken 2005: 88).

2.2 Particip

I detta avsnitt behandlar jag particip och ger exempel på dem. Jag tar upp particip i min studie eftersom de används på samma sätt som adjektiv i Solsidan. Nationalencyklopedin definierar particip på följande sätt: ”Particip, klass av ord där stammen är ett verb men där participsuffixet gör att hela ordet erinrar om ett adjektiv” (NE Nationalencyklopedin AB).

Enligt Hultman (2003: 79) hör participen till verbavledda adjektiv. Betydelsemässigt finns participen på en glidande skala. Några particip har ett väldigt klart samband med betydelsen som verbets andra former har, till exempel *ett bevisat brott* betyder *ett brott som har bevisats*, medan andra particip har bara svagt samband med verbet. Det här framgår av att participen inte kan omskrivas med någon finit verbfras, till exempel *en balanserad framställning* betyder inte någon framställning som man har balanserat. Några particip har tappat kontakten med verbet som de hör samman med, till exempel participet *spännande* har ingen gemensam betydelse med verbet *spänna*. Några sådana adjektiv som historiskt sett är particip har inget verb som motsvarar participet, till exempel participen *beklämd* och *beklämmande*.

Participen böjs ofta i species, genus och numerus och de fungerar som adjektiv. Participen var tidigare en egen ordklass men nuförtiden räknas participen till infinita verbformer. Några particip är mer adjektiviska än andra men med användning av ett gradadverb märker man om ett particip är adjektiverat eller inte, till exempel *mycket förkyld* och *ganska irriterande*. (NE Nationalencyklopedin AB) Enligt Hultman (2003: 40) räknas participen också som undergrupp av adjektiven. Participen har vanligen samma betydelse som verben de är bildade av. Till exempel satsen *Ni har blivit utkastade från baren* betyder att ni har kastats ut från baren. Det finns också sådana particip som har övergått till adjektiv och tappat kontakten med ursprung verbet. Till exempel *ett rubbat beslut* har inte samma betydelse som *ett beslut som har rubbats*.

Det finns två olika particip: *perfektparticip* och *presensparticip*. Perfektparticip är till exempel *flydd, väntad, sedd* och *körd* och presensparticip är till exempel *flyende, väntande, seende* och *körande*. Perfektparticip har kongruensböjning, till exempel *den grävda gropen* men presensparticip kongruensböjs inte, till exempel *den grävande journalistiken*. Participens funktion är antingen substantivisk eller adjektivisk. (Bolander 2005: 134–135)

Perfektparticip av transitiva verb har en passiv betydelse medan perfektparticip av intransitiva verb har en aktiv betydelse. Ett transitivt och passivt verb är till exempel verbet *sänka* och perfektparticip av verbet är *en sänkt båt* ("en båt som har sänkts"). Ett intransitivt och aktivt verb är till exempel *sjunka* och perfektparticip av verbet är *en sjunken båt* ("en båt som har sjunkit"). De flesta perfektparticipen i skrift och tal är bildade av transitiva verb och har en passiv betydelse. Presensparticip betecknar ofta någon längre tid och de har en aktiv betydelse. Till exempel följande sats innehåller presensparticip (presensparticipen understrukna): "Vilddjuren stod med vispande svansar färdiga att ryka samman och slåss; frågan var bara vem som skulle rikta det första fräsande slaget." (Hultman 2003: 80)

Det finns många olika synvinklar till particip och deras funktion. Enligt Nationalencyklopedin är particip en egen ordklass medan till exempel Hultman (2003: 79) anser att particip hör till verbavledda adjektiv. Particip är antingen presensparticip

eller perfektparticip och deras funktion är antingen substantivisk eller adjektivisk (Bolander 2005: 134–135). I mitt material är participens funktion adjektivisk eftersom de fungerar som adjektiv i Solsidan.

3 ÖVERSÄTTNING

I detta kapitel diskuterar jag översättning. I avsnitt 3.1 presenterar jag tre viktiga steg i översättningsprocessen och i avsnitt 3.2 undersöker jag sammanlagt nio typiska, semantiska särfall enligt Ingo: implicitgörande, explicitgörande, inexaktheter, accepterade inexaktheter mellan olika språk, semantisk eller annan tolkning, denotation och konnotation samt semantiska tillägg, semantiska utelämnningar och delbetydelser i egna avsnitt. I avsnitt 3.3 behandlar jag olika kunskaper som översättaren behöver när hen översätter olika typer av texter. Till sist koncentrerar jag mig på audiovisuell översättning (av-översättning) i avsnitt 3.4

Enligt Ingo (2007: 15) definieras begreppet *översättning* på följande, omfattande sätt: ”Översättning är att på målspråket uttrycka det som uttrycks på källspråket på ett grammatiskt, stilistiskt, semantiskt och strukturellt välfungerande och även med hänsyn till situationella faktorer så långt som möjligt likvärdigt sätt”. Man har blivit vetenskapligt intresserad av språköversättning redan för flera decennier sedan och de äldsta översättningspublikationerna utkom på 1950-talet (Sorvali 1996: 9).

Översättning är litterärt arbete som kräver stor yrkeskunnighet. Översättaren översätter olika typer av texter: saktexter, litteratur och audiovisuellt innehåll. Saktexter är till exempel dokument, webbsidor, bruksanvisningar, intyg eller utlåtanden. och de kräver ofta en auktoriserad översättare. Litteratur innefattar till exempel serier, skådespel, skönlitteratur, facklitteratur och barnböcker. Audiovisuellt innehåll är till exempel filmer, tv-program eller spel. (Suomen kääntäjien ja tulkkien liitto 2018)

Enligt Kumpulainen (2015: 23–24) är cirka 40 procent av alla texter som man läser varje dag översättningar. Man läser till exempel olika nyheter, webbsidor, broschyrer, textningar, översatt litteratur och annonser men översättarens arbete är ändå ganska obekant för den breda allmänheten. Förstås är det lätt att förstå att textningar eller romaner är översättningar när översättarens namn står i teverutan eller i boken och när kulturmiljö och språk är helt främmande. När det gäller saktexter är det inte lika lätt att märka vilka

texter som är översättningar och det är möjligt att läsaren inte ens förstår att hen läser en översättning.

3.1 Översättningsprocessen

I detta avsnitt behandlar jag översättningsprocessen. *Översättningsprocessen* är en mycket komplicerad kombination av skrivande, tolkning och textanalys (Reuter 2011: 7). Processen är som byggande av en bro: källspråket är på en sida och målspråket är på andra sidan av bron. Det finns tre viktiga steg i översättningsprocessen: *analys*, *överföring* och *formulering*. Processens svåraste steg är att undersöka överföring eftersom det är omöjligt att beskriva vad som händer i översättarens huvud när hen överför information från ett språk till ett annat. På grund av denna svårighet beskrivs översättningsprocessen också med bara två steg: syntes och analys. Överföring är ändå ett viktigt steg för hela översättningsprocessen. Dessa olika steg är ändå inte så skarpt avgränsade i översättningsarbete. (Ingo 1990: 108–109)

Analys är ett viktigt steg i översättningsprocessen eftersom när översättaren har analyserat källtexten noggrant och mångsidigt kan hen översätta texten framgångsrikt till målspråket. En grundlig analys hjälper också översättaren att hitta riktig stil och riktiga översättningsmotsvarigheter. Det är viktigt att studera källtexten ur flera olika synvinklar så att analyssteget är tillräckligt grundligt. (ibid. 110)

Det andra steget, överföring, är det vagaste steget i processen. Översättaren överför analyserat material från källspråket till målspråket i sin hjärna. Hjärnan är som en svart låda: källtexten är som en input och översättningen är som en output. Detta steg innehåller inte nödvändigtvis skriven text, utan texten föds under det sista steget, formulering. (ibid. 195)

Det tredje steget av hela översättningsprocessen är formulering, då får översättningen en konkret och slutlig form. Texten måste vara flytande och idiomatisk samt stilen måste motsvara källtexten så mycket som möjligt. Nuförtiden har en dynamisk motsvarighet

blivit viktigare än en formell motsvarighet eftersom översättarnas primära mål är att förmedla källtextens riktiga budskap. (Ingo 1990: 250–251)

3.2 Översättningsstrategier

I detta avsnitt behandlar jag olika översättningsstrategier som översättaren använder i sitt arbete. Alla översättningar är översättarens mänskliga verksamhet som kräver beslutsfattande och eftertanke, men översättaren kan möta olika problem i sitt arbete. För att kunna lösa de här problemen väljer översättaren en sådan översättningsstrategi som passar bäst för problemet i frågan. (Leppihalme 2007: 365)

Översättningsstrategier undersöks ur flera olika synvinklar. Det är möjligt att undersöka till exempel vilka strategier översättaren har använt när hen har översatt bara vissa drag i texten eller när hen har översatt hela verket. Det är också möjligt att jämföra sådana översättningsstrategier som översättaren har använt när hen har översatt samma text antingen under olika tidsperioder eller samtidigt, eller varför vissa översättningsstrategier är så populära i vissa situationer. Man kan jämföra översättningar från olika språk och fundera hur mycket distans mellan källspråk och målspråk egentligen påverkar översättarens val av strategier. Det är också möjligt att undersöka hurdana verkningar de valda översättningsstrategierna har i översättningens mottagande och hurdan bild av text och kultur läsaren får när hen läser översättningen. (ibid. 365)

Det finns flera olika översättningsstrategier som översättaren kan använda när hen möter olika problem. Ett problem är översättning av främmande ord och översättningslån. Översättaren använder främmande ord när målspråket inte har någon motsvarighet för det källspråkliga ordet. Översättningslån betyder en rak översättning av ett källspråkligt ord, till exempel finskans uttryck *keskellä ei-mitään* är ett översättningslån av engelskans uttryck *in the middle of nowhere*. Översättningslån är ganska vanliga, även om de ibland känns konstiga och främmande. (ibid. 367–368)

Det finns sammanlagt tre olika översättningsförändringar som översättaren kan välja att använda: *syntaktiska*, *pragmatiska* och *semantiska förändringar*. Syntaktiska förändringar görs till exempel genom att byta ordföljd, ordklass eller satsbyggnad. Syftet med syntaktiska förändringar är att hitta ett bättre och mer naturligt målspråkligt uttryck. (Leppihalme 2007: 369)

Ett exempel på semantiska förändringar är användning av överordnade och underordnade begrepp. Det finns till exempel flera olika ord för snö i Finland (*loska, räntä, tykky, hanki* m.fl.) men det är ändå onödigt att specificera typ av snö i ett land där det snöar bara en gång på tjugo år. Då lönar det sig att använda överordnade begrepp. Underordnade begrepp används när översättaren vill precisera begreppet, till exempel begreppet *tavla* kan preciseras som *akvarell* eller *oljemålning*. (ibid. 369)

Pragmatiska förändringar förekommer när det finns till exempel kulturell adaptation och förklaringar i översättningen. Kulturell adaptation betyder att översättaren ändrar översättningen så att den blir mer bekant för läsaren. Kulturell adaptation förekommer till exempel när översättaren ändrar den franska översättningen av den finska källtexten så att gäster inte tar av sig skorna på ytterdörren utan de bara hänger upp sina jackor. Översättaren använder kulturell adaptation i exemplet ovan eftersom franska läsare skulle förundra sig över det finska sättet att ta av sig skorna vid ytterdörren. Förklaringar, till exempel tillägg, används när översättaren vill förklara sådana kulturella fenomen som är främmande för läsaren. Översättaren försöker tillägga förklaringarna till översättningen så obemärkt som möjligt. (ibid. 370)

Översättning av språkliga bilder är ett problem som översättaren möter i sitt arbete. När översättaren översätter språkliga bilder, måste hen bestämma om de fungerar i målspråket eller inte. En översättningsstrategi är att översätta språkliga bilder ordagrant, även om de inte är bekanta uttryck i målspråket. I en situation där översättaren inte hittar en lämplig språklig bild från målspråket är en annan översättningsstrategi att inte översätta språkliga bilder utan bara det sakliga innehållet. Många språkliga bilder har med tiden övergått från ett språk till ett annat med översättningar, till exempel finländare har lärt sig den språkliga

bilden ”kauneus on katsojan silmässä” eftersom den har övergått från ett språk till ett annat med översättningar. (Leppihalme 2007: 370)

Översättning av allusioner orsakar problem för översättaren. Allusioner förekommer i texten när en författare lånar den andra författarens ord och antar att de här orden redan är bekanta för läsaren. Allusioner fungerar bäst inom sin egen kultur eller subkultur men sådana allusioner som går över kulturella gränser eller har förändrats är väldigt svåra för översättaren. Författaren som har förändrat allusionen antar att den är bekant för läsaren även om några ord har tillagts, utelämnats eller förändrats. En översättningsstrategi som översättaren kan använda är att översätta allusionen ordagrant, även om det är möjligt att läsaren inte förstår allusionen. En annan översättningsstrategi är att tillägga en hänvisning till allusionens källa eller ersätta allusionen med ett mer känt citat. (ibid. 371–372)

Utelämningar är den snabbaste översättningsstrategin om översättaren har bråttom eller om hen inte har tillräckliga språkkunskaper eller kunskaper om landet i frågan. Det är också möjligt att översättaren bestämmer att använda utelämningar i översättningen om det finns olämplig eller onödig information i texten. Till exempel översättare av Agatha Christies böcker utelämnade ortnamn från sina översättningar på 1940-talet. Små detaljer spelar ändå inte så stor roll om käll- och måltextens världar är väldigt långt borta från varandra och då är utelämningar en motiverad lösning. Utelämningar är en bra lösning också om det finns en stor kulturell skillnad mellan käll- och måltextens världar och källtextens innehåll kan upplevas som stötande i måltextens värld. (ibid. 372)

Jag har valt att använda Rune Ingos översättningsteori som utgångspunkt i min analys eftersom Ingo redan är en bekant översättningsforskare för mig. Jag har använt Ingos verk *Konsten att översätta* (2007) redan tidigare i min kandidatavhandling *Kanon! Mahtavaa! Innehållsanalys av utrop och deras översättningar i tv-programmet Solsidan* (2017). I följande avsnitt presenterar jag de nio semantiska fenomen som förekommer vid översättning.

3.3 Semantiska särfall

I detta avsnitt presenterar jag semantiska särfall. Rune Ingo presenterar i sin klassiker *Konsten att översätta* (2007: 123–126) sammanlagt nio typiska, semantiska fenomen som förekommer vid översättningskritik och vid översättningsverksamhet. De här semantiska fenomenen är följande: *explicitgörande*, *implicitgörande*, *accepterade inexaktheter mellan olika språk*, *denotation och konnotation*, *semantisk eller annan tolkning*, *inexaktheter*, *semantiska tillägg*, *semantiska utelämnningar* samt *delbetydelser*.

Explicitgörande betyder en sådan översättning där nya ord men ingen ny information tillkommer. I källtexten kan sådan här ny information utläsas mellan raderna medan översättaren i översättningen måste säga ut den nya informationen. Explicitgörande gör det lättare för läsaren att förstå texten. Implicitgörande står i motsats till explicitgörande. Implicitgörande betyder att det semantiska innehållet finns med mellan raderna även om några ord och uttryck har lämnats bort. Ett semantiskt särfall är också accepterade inexaktheter mellan olika språk. De bottnar oftast i språkens många olika sätt att lexikalisera världen. Mängden stora semantiska olikheter och skillnader i informationen man godkänner är förvånansvärd. Ett exempel på accepterade inexaktheter mellan olika språk är engelskans *grandmother* (=finskans *isoäiti*) som används som motsvarigheter till svenskans *mormor* och *farmor*. (ibid. 123–125)

Denotation och konnotation är sådana semantiska särfall som ska beaktas vid översättningen av ordens betydelser. Ingo ger ett exempel på denotation och konnotation: *barn utom äktenskapet* är en neutral term (=denotation) som inte har några kraftiga konnotationer medan den negativa termen *oäkting* (=konnotation) tidigare användes i samma grundbetydelse och nuförtiden används den positiva termen *kärleksbarn* (=konnotation) i samma grundbetydelse. Också semantisk eller annan tolkning hör till semantiska särfall. Detta betyder att översättaren själv måste bestämma om hen ska översätta texten semantiskt och bokstavligt eller om hen ska använda någon annan tolkning. Ett exempel är det engelska fallet *The rain in Spain stays mainly in the plain*. En semantisk, bokstavlig översättning av fallet skulle missa uttalsproblematiken, men den svenska översättningen *Den spanska räven rev en annan räv* passar bättre för det

engelska fallet. Inexaktheter är också semantiska särfall. De betyder sådana lösningar som är mindre lyckade och inte beror på olikheter i språkets lexikalisering. Ingo ger ett exempel på inexaktheter: *Roskia – Sopor – Bits and pieces*. De här texterna fanns på en avfallskorg på ett frukostbord. Enligt Ingo passar ordet *sopor* inte här eftersom ordet hör ihop med verbet *sopa*. (Ingo 2007: 125–126)

Jag har valt att studera semantiska tillägg, semantiska utelämnningar och delbetydelser i min avhandling eftersom jag tycker att de här tre särfallen kan användas för att studera adjektiv och jag tror att jag hittar de här semantiska särfallen bland adjektiv. I följande avsnitt presenterar jag de här semantiska särfallen: semantiska tillägg i avsnitt 3.3.1, semantiska utelämnningar i avsnitt 3.3.2 och delbetydelser i avsnitt 3.3.3.

3.3.1 Semantiska tillägg

Detta avsnitt behandlar det första semantiska särfallet: semantiska tillägg. Semantiska tillägg är ett av fenomenen som förekommer under översättningsprocessen. Semantiska tillägg betyder att sådana betydelsekomponenter som är nya och väsentliga tillkommer utöver sådana betydelsekomponenter som redan finns i källtexten. Exakta översättningar är ibland obalanserade och ofullkomliga, så till exempel ett tillägg av ett adverb eller ett adjektiv är motiverat. Då skapar man balans i målspråket. (Ingo 2007: 123)

Användning av tillägg får enligt Ingo ändå inte vara ett generellt förfaringssätt vid översättningsprocessen. Man använder tillägg när det finns ett tvingande behov av att uttrycka något mer grundligt, till exempel när facktexter populariseras så att alla läsare förstår dem utan problem eller när miljö eller kultur är helt främmande för översättningens läsare. (Ingo 2007: 123)

3.3.2 Semantiska utelämnningar

I detta avsnitt presenterar jag det andra semantiska särfallet som ingår i min studie: semantiska utelämnningar och ger exempel på dem. Både Ingo och Leppihalme (2007: 372) har behandlat utelämnningar i sina böcker. Semantiska utelämnningar är ett annat

fenomen som förekommer under översättningsprocessen. Utelämningar betyder att det i översättningen inte finns sådana betydelsekomponenter som finns i källtexten och betydelsekomponenter som saknas kan inte förstås eller läsas mellan raderna. Semantiska utelämningar orsakar alltid informationsförlust. Små utelämningar är ofta nyttiga för rytmens skull men utelämningar förekommer också om översättaren känner sig lat, slarvar eller förbiser källtexten. (Ingo 2007: 124) Ett exempel på semantiska utelämningar förekommer i följande citat, utelämningen är kursiverad:

- Ainoa Amerikan serkkuni kävi viime kesänä meitä katsomassa *yhdessä pojantyttärensä kanssa, joka jo kaksi vuotta on opiskellut rakennustaidetta jossakin Englannissa.*

(‘Min enda kusin från Amerika hälsade på oss senaste sommar *tillsammans med sin sondotter, som redan i två års tid har studerat arkitektur någonstans i England*’)

Min enda kusin från Amerika hälsade på senaste sommar (Ingo 2007: 286)

Citatet innehåller en finsk källtext, en ordagrann svensk översättning av den finska källtexten samt en svensk översättning där det inte finns all information från den finska källtexten. Den semantiska utelämningen, *yhdessä pojantyttärensä kanssa, joka jo kaksi vuotta on opiskellut rakennustaidetta jossakin Englannissa*, innehåller sådan information som har antagligen ingen större relevans ur intrigens synvinkel så användning av den här semantiska utelämningen är motiverad. (Ingo 2007: 286) När källtexten innehåller sådan information som inte har någon stor relevans är utelämningen ett bra och enkelt sätt att förkorta översättningen. Semantiska utelämningar är mer avgörande semantiska förändringar än tillägg eftersom utelämningar gör texten fattigare. Utelämningar kan också göra det svårare för läsare att förstå textens riktiga budskap. (ibid. 294)

3.3.3 Delbetydelser

Detta avsnitt handlar om det tredje och sista semantiska sårfalet i min undersökning: delbetydelser. Delbetydelser betyder att källtextens översättning inte motsvarar grundbetydelsen ordagrant även om ordets grundbetydelse skulle vara samma. Delbetydelser förekommer ofta i sådana texter som innehåller många

tolkningsmöjligheter, antydningar eller dubbeltydigheter, till exempel ordlekar, slagord, sloganer eller reklamer. Det är vanligt att delbetydelser förekommer i sådana texter eftersom texterna är väldigt flertydiga. (Ingo 2007: 125)

Ingo använder den finska butiken ”Nahkapaikka” som exempel på en delbetydelse. Det är svårt att översätta det här namnet ordagrant från finska till svenska eftersom det finska ordet *nahka* betyder *läder* på svenska men det finska ordet *paikka* betyder både *ställe*, *plats* och *lapp* (på kläder) på svenska. (ibid. 125)

3.4 Viktiga kunskaper för en översättare

I detta avsnitt presenterar jag viktiga kunskaper för en översättare. Översättaren är både omskrivare och omläsare. Hela översättningsprocessen är mycket komplicerad och kräver att översättaren har många olika kunskaper. (Bassnett 2014: 106) En av de viktigaste kunskaperna som översättaren måste ha är kunskaper i informationssökning. Äkta parallella texter som behandlar samma ämne som källtexten samt termbanker, internet och elektroniska ordböcker är också viktiga hjälpmedel för översättaren. Översättaren kan också konsultera andra översättare och experter och hen måste ha bra sociala kunskaper, speciellt om översättaren är egenföretagare. Marknadsföringsanda, lojalitet och ärlighet är andra essentiella kunskaper som översättaren måste ha. Översättaren som översätter saktexter har moralisk tystnadsplikt men auktoriserade översättare har också juridisk tystnadsplikt. (Vehmas-Lehto 2007: 42–43)

Översättarens arbete är svårt eftersom bara perfekta översättningar anses vara naturliga resultat av arbetet och dåliga översättningar används inte. Läsare märker fel lätt och fel är farliga om översättningen innehåller till exempel felaktig information om ämnet. Översättaren måste ha bra språkkunskaper i källspråket och målspråket och det är viktigt att översättningarnas språk är äkta och idiomatiskt. Om översättningen är språkligt perfekt men dess kommatering är felaktig är hela översättningen misslyckad. (Ingo 1990: 29–30)

Det är viktigt att översättaren är allmänbildad, aktiv och vetgirig. Ibland påminner översättarens arbete om detektivens arbete eftersom översättaren inte kan ge upp förrän hen har löst sitt översättningsproblem. Översättaren bör känna till både källspråkets och målspråkets kulturbakgrund eftersom den ger översättaren referensramar för texter. Omsorgsfullhet, självständighet och noggrannhet är andra kunskaper som översättaren måste ha eftersom hen själv är ansvarig för sin text. Egna åsikter får inte komma fram utan översättaren bör vara neutral och objektiv. (Ingo 1990: 31–32)

3.5 Audiovisuell översättning

Detta avsnitt handlar om ett av de viktigaste temana i min undersökning: audiovisuell (av) översättning. *Av-översättning* är ett mångsidigt, ungt och växande vetenskapsområde och den omfattar sådan översättning där det finns ett auditivt element, ljud, och ett visuellt element, bild, parallellt med ett verbalt budskap. Den mest kända formen av av-översättning i Finland är film- och tv-textning. (Tuominen 2019) De engelska termerna *intralingual subtitling*, *interlingual subtitling* samt *livetextning* hör till textningar. Intralingual subtitling betyder att språket och textningarna är på samma språk. Den är riktad i första hand till döva. I interlingual subtitling är språk och textningar på olika språk, till exempel svenskt tal med finska textningar. Denna form är riktad till publiken som hör, men också döva drar nytta av interlingual subtitling. Livetextning innebär översättning av språket i direktsändningar. Den är nyttig speciellt för döva personer. (Holopainen 2015: 78–80) Andra former av av-översättning är till exempel översättningar av datorspel, dubbning, översättningar på olika webbsidor och översättningar av dokumentärprogram. (Tuominen 2019)

Det diskuterades länge om av-översättning är *adaptation* hellre än egentlig översättning eftersom det finns alla tid- och platsbegränsningar som orsakar att källtextens budskap inte kan överföras ordagrant till måltexten. Adaptation har ändå en negativ konnotation eftersom akademiker ibland använder den här termen för att minska av-översättningens ontologiska värde. På grund av den här tanken på adaptationen har översättningsforskare

länge lämnat av-översättning obeaktad. På 1960-talet var det viktigt att översättningens form var lojal mot källtexten. (Díaz Cintas & Remael 2007: 9–11)

Nuförtiden har alla översättningar blivit smidigare än tidigare. När den allmänna uppfattningen om översättning har blivit mer övergripande och smidigare, har också av-översättning blivit en del av egentlig översättning. (ibid. 9–11) Intresse för av-översättning har växt både i Finland och internationellt under de senaste åren även om av-översättning är ganska ungt som forskningsobjekt. Det har skrivits avhandlingar pro gradu, doktorsavhandlingar och andra publikationer om av-översättning samt hållits konferenser om av-översättning. Dubbning och textning har varit de mest populära undersökningsämnena, men det finns också undersökningar i andra ämnen, till exempel undersökningar av översättningar i dokumentärprogram och operor. (Tuominen 2019)

Av-översättaren måste ha många likadana kunskaper som andra översättare, hen måste till exempel ha professionella kunskaper i källspråket och målspråket samt i informationssökning. Hen förändrar källspråkliga dialoger så att tittare förstår dem lätt, utan problem. Av-översättarens uppgift är att översätta till målspråket så att tittare förstår budskapet omedelbart. Det är ytterst viktigt för av-översättaren att producera ett gott, naturligt och flytande målspråk. Härutöver måste texternas stil passa bra för huvudpersonerna, texterna får inte heller vara för komplicerade eller skriftspråkliga. Det är viktigt att förstå att av-översättaren ska översätta det som avses, inte det som sägs, till målspråket. (Aulavuori-Rosvall 2018)

Översättaren måste i allt översättningsarbete vara lojal mot ett ursprungligt uttryck. Hen måste förmedla rätt stämning och nyanser så bra som möjligt. Detta gäller också textningar. Textningar är ändå ofta ofullständiga eftersom av-översättaren måste fatta stora beslut när hen försöker sammanfatta information så att den ryms på två eller högst tre rader. Textningar förmedlar huvudpersonernas stora känslor och de måste fungera så att både långa satser och snabba vitsar är förståeliga. Tittaren måste ha tillräckligt med tid att läsa dem ordentligt och följa med. Det är också viktigt att tittaren hela tiden vet vem som talar och när. När bild, ljud och talrytm fungerar perfekt, känner tittaren att hen

förstår programmets språk. Detta är en illusion, hen kanske inte ens förstår att hen läser en översättning. (Vertanen 2007: 132–133)

Det finns egna gränser för textningar: texten måste vara tillräckligt stor så att alla tittare kan läsa den utan problem men texten får inte skymma bilden för mycket, tittaren måste kunna se bilden hela tiden. I Nelonen och MTV3 ryms cirka 32 nedslag på en rad men i Yle ryms bara 30 nedslag på en rad. Tvåradiga repliker måste stå i rutan 4–5 sekunder men enradiga repliker bara 2–3 sekunder. Både utrymme och tid är väldigt viktiga faktorer som bestämmer replikens längd men tiden är ändå en mer avgörande faktor. Textningar måste följa talrytmen noggrant så att texten står i rutan samma tid som det tar för talaren att säga samma sak. (ibid. 133–134)

Allt som sägs i tv-programmet ryms inte i repliker eftersom tiden och utrymmet är begränsade. På grund av detta måste av-översättaren välja och översätta bara sådana saker som är nödvändiga och lämna bort oväsentliga saker eller sådana saker som tittare redan vet. Till exempel satser som ”jag tycker att” eller ”jag tror att” lämnas ofta bort. Också namn och titlar lämnas ofta bort när talarna redan är bekanta för tittarna. Till exempel amerikaner använder sådant här tilltal mycket men finländare använder inte det på samma sätt. När onödiga namn och titlar lämnas bort får av-översättaren mer värdefullt utrymme för viktigare information. Adjektivattribut lämnas bort när tittaren själv ser att huset är litet och vitt, det är onödigt att skriva ”bakom det där lilla vita huset”. Ortnamn och tid lämnas också bort vid behov om tittaren vet var huvudpersonerna är och om tittare redan vet vad klockan är. (ibid. 134–135)

Ingo talar i sin bok *Konsten att översätta* (2007: 281, 283) om tv- och filmöversättning. Han påpekar att texttrutor syns i tv-bilden bara en viss tid. Speciellt i Norden, men också till exempel i Belgien och Holland använder man textningar medan i andra länder, till exempel i Italien, Tyskland, Mellan- och Sydeuropa och Frankrike använder man dubbning. Det finns både fördelar och nackdelar med textningar, en fördel är att tvåspråkiga länder möjliggör en samtidig textning till båda de inhemska språken. Det ena språket kan väljas från text-tv eller båda språken kan synas i rutan samtidigt. Textningar är också en mycket billig och snabb lösning. En nackdel är att tittaren måste vända blicken

mot texten så hen ser inte bilden hela tiden. Detta händer till och med 500–700 gånger under en film. En annan nackdel är att texterna skymmer en liten del av bilden.

Det finns en del svårigheter som av-översättaren möter i sitt jobb. Accenter och uttal är väldigt svåra att översätta men de är viktiga delar av talet eftersom de skapar olika nyanser och färg. Talfel har ofta en avgörande roll i karakteriseringen så av-översättaren måste beakta också dem. Av-översättaren väljer ofta mildare varianter av tabuord, interjektioner och svordomar i textningar, eller lämnar till och med bort dem helt och hållet om det inte finns tillräckligt med utrymme för dem. Dessa ord har ändå sin egen, viktiga roll i talet och därför är det inte det enda eller det bästa alternativet att utelämna dem helt och hållet. Tabuord är bundna till lokala traditioner och olika språkgemenskaper använder dem på olika sätt. Det beror till exempel på gemenskapernas egna religiösa bakgrunder om ord är tabuord eller inte. (Díaz Cintas & Remael 2007: 194–196)

4 ANALYS AV ADJEKTIV OCH DERAS ÖVERSÄTTNINGAR

I detta kapitel analyserar jag adjektiv och deras översättningar i Solsidan och ger exempel på dem. Först presenterar jag de tio vanligaste adjektiven och deras översättningar i avsnitt 4.1 och efter dem diskuterar jag olika particip i avsnitt 4.2. I avsnitt 4.3 *Semantisk analys* analyserar jag de tre semantiska särfallen: semantiska tillägg i avsnitt 4.3.1, semantiska utelämnningar i avsnitt 4.3.2 och delbetydelser i avsnitt 4.3.3. Alla dessa adjektiv finns i egna tabeller i slutet av min avhandling (bilagor 1–5). Jag har hittat sammanlagt 873 adjektiv i alla tio Solsidan-avsnitt från säsong 3. Jag behandlar alla adjektiv och deras översättningar, inte endast de adjektiv och deras översättningar som huvudpersonerna har sagt.

4.1 De tio vanligaste adjektiven och deras översättningar

I detta avsnitt analyserar jag de tio vanligaste adjektiven och deras översättningar i Solsidan och jämför översättningarna med översättningar i MOT Pro Ruotsi (2019). De tio vanligaste adjektiven i Solsidan är: 1. *bra*, 2. *ny*, 3. *kul*, 4. *liten*, 5. *fin*, 6. *jättebra*, 7. *stor*, 8. *snygg*, 9. *svart* och 10. *ful*. Alla de här tio adjektiven finns i *Bilaga 1. De tio vanligaste adjektiven och deras översättningar* i slutet av avhandlingen.

Det vanligaste adjektivet i Solsidan är *bra*, adjektivet förekommer sammanlagt 47 gånger i Solsidan. Adjektivet *bra* är ett enmorfemigt adjektiv eftersom det består av bara ett rotmorfem. Adjektivet är oböjligt och det har en oregelbunden komparation. Komparativformen av adjektivet *bra* är *bättre* och superlativform av adjektivet är *bäst*. Det finns tre olika finska översättningar för adjektivet *bra* i Solsidan: *hyvä* (förekommer sammanlagt 45 gånger), *parempi* (förekommer en gång) och *hyödyllinen* (förekommer en gång) som exemplen 1–3 visar. Adjektivet *bra* och dess olika finska översättningar är understrukna.

- (1) Fredde: Det lät inte bra. = Ei kuulostanut hyvältä.

- (2) Fotbollstränare: Dom har bra tider, men då får han träna mer. = Siellä on paremmat ajat, mutta silloin hänen täytyy treenata enemmän.
- (3) Mickan: Hur bra är det egentligen med Bikram? = Miten hyödyllistä Bikram-jooga oikeastaan on?

Exempel (1) är Freddes replik *Det lät inte bra* som är översatt som *Ei kuulostanut hyvältä* på finska. Fredde säger den här repliken till Mickan efter deras pinsamma samtal med Freddes samarbetspartner och hans fru om deras sons beteende mot Victor. Deras samtal var inte lyckat. Adjektivet *bra* är översatt som *hyvä* i det här exemplet och översättningen *hyvä* är den vanligaste översättningen för adjektivet *bra* i Solsidan eftersom den här översättningen förekommer sammanlagt 45 gånger i programmet.

Exempel (2) är fotbollstränarens replik *Dom har bra tider, men då får han träna mer* som är översatt som *Siellä on paremmat ajat, mutta silloin hänen täytyy treenata enemmän*. Fotbollstränaren är Victors tränare och en biperson i Solsidan. Fotbollstränaren säger den här repliken när han samtalar med Fredde om Victors träningstider på en fotbollsplan. Den finska översättningen *paremmat* för adjektivet *bra* i det här exemplet förekommer bara en gång i Solsidan och den är en delbetydelse som jag analyserar senare i avsnitt 4.3.3 *Delbetydelser*. Den här delbetydelsen finns i *Bilaga 5. Delbetydelser* i slutet av avhandlingen (nummer 15).

Exempel (3) är Mickans replik *Hur bra är det egentligen med Bikram?* som är översatt som *Miten hyödyllistä Bikram-jooga oikeastaan on?* Mickan samtalar med sina två snobbiga vänner, Lussan och Elsa, om Bikram yoga, dess miljöverkningar samt om andra miljöhandlingar. Adjektivet *bra* är översatt som *hyödyllistä* i det här exemplet och den här översättningen förekommer bara en gång i Solsidan. Enligt MOT har det svenska adjektivet *bra* sammanlagt åtta finska översättningar: *hyvä*, som i Solsidan, *hyödyllinen*, som i Solsidan, *sopiva*, *terve*, *taitava*, *melkoinen*, *melko suuri* och *kunnollinen*.

De näst vanligaste adjektiven i Solsidan är *ny* och *kul*. Båda de här adjektiven förekommer sammanlagt 17 gånger i Solsidan och de är enmorfemiga adjektiv eftersom de består av

ett rotmorfem. Adjektivet *ny* har bara en finsk översättning i Solsidan som exempel (4) visar:

- (4) Fredde: Nej, jag har precis köpt nytt hus. = En, koska minä olen juuri ostanut uuden talon.

Exempel (4) är Freddes replik *Nej, jag har precis köpt nytt hus* som är översatt som *En, koska minä olen juuri ostanut uuden talon*. Fredde säger den här repliken när han samtalar med Alex, Anna och Mickan om bulvaner och nya hus. Den enda finska översättningen som förekommer i Solsidan för adjektivet *ny* är *uusi*, som också i exempel (4). Enligt MOT har det svenska adjektivet *ny* flera finska översättningar: *uusi*, som också i Solsidan, *tuore*, *uus-*, *uusinta-*, *toinen*, *uudenlainen*, *tuntematon* och *käyttämätön*. Alla de här översättningarna har olika betydelser. Adjektivet *ny* har en regelbunden komparation: komparativform av adjektivet *ny* är *nyare* och superlativform av adjektivet är *nyast*.

Det svenska adjektivet *kul* har sammanlagt tre olika finska översättningar i Solsidan: *kiva* (förekommer 13 gånger), *hauska* (3 gånger) och *mahtava* (en gång) som följande tre exempel visar:

- (5) Väninnan Karin: Och grattis, vad kul... = Onneksi olkoon, kiva...
- (6) Väninnan Karin: Vad kul å se dig. = Hauska nähdä.
- (7) Richard: Kul bräda. = Mahtava lauta.

Väninnan Karin är en biperson i Solsidan. Exempel (5) är Väninnan Karins replik *Och grattis, vad kul...* som är översatt som *Onneksi olkoon, kiva...* på finska. Väninnan Karin är Annas vän och hon gratulerar Anna till barnet på McDonald's i det här exemplet. Adjektivet *kul* är översatt som *kiva* på finska och den här översättningen är den vanligaste översättningen för adjektivet eftersom den förekommer sammanlagt 13 gånger i programmet.

Exempel (6) är Väninnan Karins andra replik: *Vad kul å se dig* som är översatt som *Hauska nähdä* på finska. Väninnan Karin säger den här repliken till Anna i McDonald's

när de träffar varandra för första gången på länge. Adjektivet *kul* är översatt som *hauska* i det här exemplet och den här översättningen förekommer sammanlagt tre gånger i programmet.

Exempel (7) är Richards replik *Kul bräda* som är översatt som *Mahtava lauta* på finska. Richard är Lussans pojkvän och en av bipersonerna i Solsidan. Richard och Lussan pratar med Alex som åker skateboard och Richard berömmar Alex bräda i det här exemplet. Adjektivet *kul* är översatt som *mahtava* på finska, den här översättningen förekommer bara en gång i programmet. Det här exemplet är också en delbetydelse som finns i *Bilaga 5. Delbetydelser* (nummer 29) i slutet av denna avhandling. Enligt MOT har adjektivet *kul* tre olika finska översättningar: *hauska*, som också i Solsidan, *kiva*, som i Solsidan, och *mukava*. Adjektivet *kul* har en regelbunden komparation: komparativform av adjektivet *kul* är *mer kul* och superlativform av adjektivet är *mest kul*.

Det tredje vanligaste adjektivet i Solsidan är *liten*. Det här adjektivet förekommer sammanlagt 13 gånger i Solsidan och det finns tre olika finska översättningar för adjektivet *liten* i Solsidan: *pieni* (förekommer 7 gånger), *pikku* (4 gånger) och *pikkuinen* (2 gånger). Adjektivet *liten* och dess tre olika finska översättningar förekommer i följande exempel:

- (8) Anna: Jag kanske kan ju krama ur en liten porrfilm också. = Voisin punnertaa pienen pornoelokuvankin.
- (9) Dagisföreståndare Genus: Vad har vi för en liten person här? = Mikäs pikku henkilö siinä on?
- (10) Mickan: Det blir en liten decemberunge. = Siitä tulee pikkuinen jouluvauva.

Exempel (8) är Annas replik *Jag kanske kan ju krama ur en liten porrfilm också* som är översatt som *Voisin punnertaa pienen pornoelokuvankin*. Anna säger den här ironiska repliken till Alex när de samtalar om Annas karriär. Anna är en frilansskåderspelerska och Alex tycker att Anna borde spela i en reklamfilm, fast Anna själv inte är intresserad

av filmen. Adjektivet *liten* är översatt som *pienen* i det här exemplet och den här översättningen är den vanligaste översättningen för adjektivet *liten* i Solsidan.

Exempel (9) är dagisföreståndare Genus replik *Vad har vi för en liten person här?* som är översatt som *Mikäs pikku henkilö siinä on?* Dagisföreståndare Genus är en av bipersonerna i Solsidan och han säger den här repliken till Wilma när Alex, Anna och Wilma besöker dagiset. De har svårigheter att hitta ett bra dagis för Wilma när alla dagis verkar vara dåliga och konstiga, såsom också Genus. Adjektivet *liten* är översatt som *pikku* i det här exemplet och den här översättningen förekommer sammanlagt fyra gånger i programmet.

Exempel (10) är Mickans replik *Det blir en liten decemberunge* som är översatt: *Siitä tulee pikkuinen jouluvaiva*. Mickan säger den här repliken till Fredde när de samtalar om sitt tredje barn och Mickan avslöjar att hon redan är gravid. Adjektivet *liten* är översatt som *pikkuinen* på finska i det här exemplet. Översättningen *pikkuinen* förekommer sammanlagt två gånger i Solsidan. Enligt MOT har adjektivet *liten* sammanlagt åtta finska översättningar: *pieni, pikkuriikkinen, pikkuinen, vähä, pikku, mitätön, vähäinen* och *vähäpätöinen*. Alla tre finska översättningar som förekommer i Solsidan (*pieni, pikku* och *pikkuinen*) för adjektivet *liten* finns också i MOT. Adjektivet *liten* har en oregelbunden komparation: komparativform av adjektivet är *mindre* och superlativform av adjektivet är *minst*. Också adjektivet *liten* är ett enmorfemigt adjektiv eftersom det består av ett enda rotmorfem.

Det fjärde vanligaste adjektivet i Solsidan är *fin*. Det här adjektivet förekommer sammanlagt 12 gånger i Solsidan. Adjektivet har två olika finska översättningar i programmet: *hieno* (förekommer 11 gånger) och *mukava* (en gång). Adjektivet *fin* och dess två olika översättningar förekommer i exempel (11) och (12).

(11) Anna: Vad fin du är! = Oletpa hieno!

(12) Anna: Jag tycker att det är fint att det är så kuperat. = Mukavaa, että on näin kumpuilevaa.

Exempel (11) är Annas replik *Vad fin du är!* som är översatt som *Oletpa hieno!* på finska. Anna säger den här repliken till Victor när hon ser Victors kvinnliga stil: han har kvinnliga kläder och nagellack. Adjektivet *fin* är översatt som *hieno* i det här exemplet och den här översättningen är den vanligaste översättningen för adjektivet *fin* eftersom den förekommer sammanlagt 11 gånger i Solsidan.

Exempel (12) är också Annas replik *Jag tycker att det är fint att det är så kuperat* som är översatt som *Mukavaa, että on näin kumpuilevaa* på finska. Anna säger den här repliken till Alex när de pratar om sitt nya hus och dess miljö. I exempel (12) är adjektivet *fint* översatt som *mukavaa* på finska. Den här översättningen förekommer bara en gång i Solsidan. Enligt MOT har det svenska adjektivet *fin* till och med 19 olika finska översättningar: *hieno*, som i Solsidan, *hyvä*, *erinomainen*, *hyvälaatuinen*, *mainio*, *hienotunteinen*, *hento*, *ohut*, *hienorakeinen*, *hienorakenteinen*, *hienopiirteinen*, *herkkä*, *tarkka*, *terävä*, *ylhäinen*, *tyylikäs*, *hienostunut*, *hienoinen* och *vähäinen*, men ingen *mukava*. Adjektivet *fin* har en regelbunden komparation: komparativform av adjektivet är *finare* och superlativform av adjektivet är *finast*. Adjektivet *fin* är ett enmorfemigt adjektiv eftersom det har bara ett rotmorfem.

De femte vanligaste adjektiven i Solsidan är *jättebra* och *stor*. Båda de här adjektiven förekommer sammanlagt 11 gånger i Solsidan. Adjektivet *jättebra* är översatt som *tosi hyvä* (förekommer 8 gånger), *oikein hyvä* (2 gånger) och *hyvä* (en gång) i Solsidan, som följande exempel visar:

(13) Anna: Det är ju jättebra. = Sehän on tosi hyvä.

(14) Ulla: Nu är kvinnan i en jättebra position. = Nainen on nyt oikein hyvässä asennossa.

(15) Anna: Ja det är väl jättebra. = Hyvä.

Exempel (13) är Annas replik *Det är ju jättebra* som är översatt som *Sehän on tosi hyvä* på finska. Anna säger den här repliken till en dagisföreståndare när dagisföreståndaren berättar för Anna att de har börjat sopsortera på dagiset. Adjektivet *jättebra* är översatt som *tosi hyvä* i det här exemplet och den här översättningen är den vanligaste

översättningen för adjektivet eftersom den förekommer sammanlagt åtta gånger i programmet.

Exempel (14) är Ullas replik *Nu är kvinnan i en jättebra position* som är översatt som *Nainen on nyt oikein hyvässä asennossa*. Ulla är en av bipersonerna i Solsidan och hon lär Anna olika förlossningsställningar. Ulla säger den här repliken till Anna och Alex när hon visar en obekväm förlossningsställning till dem. Adjektivet *jättebra* är översatt som *oikein hyvässä* i det här exemplet och den här översättningen förekommer sammanlagt två gånger i Solsidan.

Exempel (15) är Annas replik *Ja det är väl jättebra* som är översatt som *Hyvä* på finska. Anna säger den här repliken till Alex när de ser Duplo på en loppis och tycker att de skulle vara bra för Wilma. Adjektivet *jättebra* är översatt som *hyvä* i det här exemplet. Den här översättningen för adjektivet *jättebra* förekommer bara en gång i Solsidan. Översättningen är också en semantisk utelämning som jag analyserar senare i avsnitt 4.3.2 *Semantiska utelämningar*. Utelämningen finns också i *Bilaga 4. Semantiska utelämningar* (nummer 23) i slutet av avhandlingen. Enligt MOT har det svenska adjektivet *jättebra* tre finska översättningar: *sikahyvä*, *huippuhyvä* och *hirveän hyvä*. I adjektivet *jättebra* finns det prefixet *jätte-* som förstärker adjektivet *bra* så att adjektivets betydelse och form förändras. Prefixet *jätte-* har sammanlagt 10 finska översättningar i MOT: *hyvin*, *erittäin*, *hirveän*, *jättiläis-*, *huippu-*, *kamalan*, *sika-*, *tosi*, *jättimäinen* och *jättiläismäinen*. Adjektivet *jättebra* är en sammansättning (*jätte-bra*) där det första ledet av adjektivet består av adjektivet *jätte* och det sista ledet av adjektivet består av adjektivet *bra*.

Det svenska adjektivet *stor* har också tre olika finska översättningar i Solsidan: *iso* (förekommer 8 gånger), *suuri* (2 gånger) och *aika iso* (en gång). Adjektivet *stor* och dess tre olika översättningar förekommer i följande tre exempel:

- (16) Alex: Nej, men det var ingen, det var ingen stor grej. = Ei se ollut mikään iso juttu.
- (17) Mickan: Det finns stora bilar, Fredde. = Onhan suuriakin autoja.

(18) Alex: Det är därför hon är stor ska jag säga... = Siksi hän on aika iso...

Exempel (16) är Alex replik *Nej, men det var ingen, det var ingen stor grej* som är översatt som *Ei se ollut mikään iso juttu* på finska. Alex säger den här repliken till Anna när hon frågar Alex om "the switch". Alex är besvrad av det här samtalsämnet när Annas vän Karin också blir intresserad av "the switch". Adjektivet *stor* är översatt som *iso* i det här exemplet. Översättningen *iso* förekommer sammanlagt åtta gånger i programmet.

Exempel (17) är Mickans replik *Det finns ju stora bilar, Fredde* som är översatt: *Onhan suuriakin autoja*. Mickan säger den här repliken till Fredde när de samtalar om sitt tredje barn. Mickan skulle vilja ha ett tredje barn men Fredde är inte lika entusiastisk till det. Fredde säger att samhället grundar sig på familjer med två föräldrar och två barn och använder bilar med fyra sittplatser som exempel på det. I det här exemplet är adjektivet *stora* översatt som *suuriakin* på finska och den här översättningen förekommer sammanlagt två gånger i Solsidan.

Exempel (18) är Alex replik *Det är därför hon är stor ska jag säga...* som är översatt som *Siksi hän on aika iso...* på finska. Alex säger den här repliken till en timmerman, Jonas, som berättar att hans ex-fru blev fetare och han själv var i bra kondis före de skilde sig. Då blir Alex paranoid och berättar att Anna är gravid och därför är hon stor. Adjektivet *stor* är översatt som *aika iso* i det här exemplet och den här översättningen förekommer bara en gång i Solsidan. Det här exemplet är ett semantiskt tillägg som jag analyserar senare i avsnitt 4.3.1 *Semantiska tillägg*. Det här semantiska tillägget finns också i *Bilaga 3. Semantiska tillägg* (nummer 3) i slutet av denna avhandling. Enligt MOT har det svenska adjektivet *stor* till och med 18 finska översättningar: *iso*, som i Solsidan, *suuri*, som i Solsidan, *isokokoinen*, *suurikokoinen*, *laaja*, *kookas*, *suur-*, *aikuinen*, *runsas*, *lukuista*, *huomattava*, *mittava*, *merkittävä*, *voimakas*, *valtava*, *arvokas*, *suurenmoinen* och *valtava*. Adjektivet *stor* har en oregelbunden komparation: komparativform av adjektivet är *större* och superlativform av adjektivet är *störst*. *Stor* är ett enmorfemigt adjektiv som består av ett rotmorfem.

Det sjätte vanligaste adjektivet i Solsidan är *snygg*. Det här adjektivet förekommer sammanlagt 10 gånger i Solsidan och det har tre olika finska översättningar: *hyvännäköinen* (förekommer 5 gånger), *kaunis* (4 gånger) och *hyvä* (en gång) som exempel 19–21 visar:

- (19) Fredde: Om en ful är tillsammans med en snygg finns det alltid en kompensationsfaktor som pengar, makt eller begåvning. = Jos ruma on hyvännäköisen kanssa, siinä on jokin kompensatiotekijä – kuten raha, valta tai lahjakuus.
- (20) Fredde: När det är sådan här relativt stor diskrepans i utseendepoäng mellan parterna så kan det hända att den mindre snygga parten upplevs som väldigt framgångsrik medan den snygga parten tenderar att upplevas som en aning obegåvad och lat. = Kun puolisoiden välillä on ulkonäöllisesti suuri eroavuus – vähemmän komea osapuoli voidaan kokea hyvin menestyneeksi – ja kaunista osapuolta pidetään usein lahjattomana ja laiskana.
- (21) Ove: Snyggt eller hur? = Eikö näytä hyvältä?

Exempel (19) är Freddes långa replik *Om en ful är tillsammans med en snygg finns det alltid en kompensationsfaktor som pengar, makt eller begåvning* som är översatt som *Jos ruma on hyvännäköisen kanssa, siinä on jokin kompensatiotekijä – kuten raha, valta tai lahjakuus* på finska. Fredde säger den här repliken till Alex när de samtalar om Lussans nya pojkvän, Richard, som inte är attraktiv. Fredde förklarar Alex att det måste finnas någon kompensationsfaktor som får Lussan att vara ihop med Richard. Adjektivet *snygg* är översatt som *hyvännäköisen* i det här exemplet och översättningen *hyvännäköinen* är den vanligaste översättningen för adjektivet eftersom den förekommer sammanlagt fem gånger i Solsidan.

I exempel (20) är Freddes andra långa replik *När det är sådan här relativt stor diskrepans i utseendepoäng mellan parterna så kan det hända att den mindre snygga parten upplevs som väldigt framgångsrik medan den snygga parten tenderar att upplevas som en aning obegåvad och lat* som är översatt som *Kun puolisoiden välillä on ulkonäöllisesti suuri eroavuus – vähemmän komea osapuoli voidaan kokea hyvin menestyneeksi – ja kaunista osapuolta pidetään usein lahjattomana ja laiskana* på finska. Fredde säger den

här repliken till Alex när han förklarar Alex vad kompensationsfaktorn är och vad den kan orsaka. Den här repliken förekommer i samma situation som föregående replik i exempel (19). Adjektivet *snygg* är översatt som *kaunis* i det här exemplet och den här översättningen förekommer sammanlagt fyra gånger i Solsidan.

Det tredje exemplet, exempel (21), som innehåller det svenska adjektivet *snygg* och dess översättning är Oves replik *Snyggt eller hur?* som är översatt som *Eikö näytä hyvältä?* på finska. Ove säger den här repliken till Alex när han frågar Alex åsikt om hans nya stil. Ove misstänker att hans fru, Anette, är otrogen så han försöker göra ett intryck på henne med en ny stil. Adjektivet *snyggt* är översatt som *hyvältä* på finska och den här översättningen förekommer bara en gång i programmet. Enligt MOT har adjektivet *snygg* sammanlagt nio finska översättningar: *kaunis*, *komea*, *näyttävä*, *hyvännäköinen*, *hauskannäköinen*, *siisti*, *moitteeton*, *puhdas* och *varsinainen*. De två finska översättningarna i exempel (19) och (20), *hyvännäköinen* och *kaunis*, finns i MOT men översättningen *hyvä* finns inte i MOT. Översättningen *hyvä* för det svenska adjektivet *snygg* är en delbetydelse som jag analyserar senare i avsnitt 4.3.3 *Delbetydelser*. Den här delbetydelsen finns också i *Bilaga 5. Delbetydelser* (nummer 2) i slutet av denna avhandling. Adjektivet *snygg* har en regelbunden komparation: komparativform av adjektivet är *snyggare* och superlativform av adjektivet är *snyggast*. Också adjektivet *snygg* är ett enmorfemigt adjektiv eftersom det består av ett enda rotmorfem.

De sjunde vanligaste adjektiven i Solsidan är *svart* och *ful*. Båda de här adjektiven förekommer sammanlagt 8 gånger i Solsidan och de är enmorfemiga adjektiv. Adjektivet *svart* har sammanlagt två finska översättningar i Solsidan: *pimeä* (förekommer 7 gånger) och *synkkä* (en gång) som exempel (22) och (23) visar:

(22) Danne: Jag jobbar inte svart. = Minä en tee pimeitä töitä.

(23) Fredde: Om de är som ett kaffefilter där deras svarta barndom fastnar. = Potilas on kuin suodatinpussi, johon niiden synkkä lapsuus tarttuu.

Danne är en av bipersonerna i Solsidan och exempel (22) innehåller hans replik *Jag jobbar inte svart* som är översatt som *Minä en tee pimeitä töitä* på finska. Danne samtalar med Alex om priset på köksrenoveringen och Alex försöker få Danne att göra det till ett lägre pris. Adjektivet *svart* är översatt som *pimeitä* i det här exemplet och översättningen *pimeä* förekommer sammanlagt sju gånger i Solsidan.

Exempel (23) är Fredde's replik *Om de är som ett kaffefilter där deras svarta barndom fastnar* som är översatt som *Potilas on kuin suodatinpussi, johon niiden synkkä lapsuus tarttuu*. Fredde säger den här repliken när han samtalar med Alex om terapeuter. Alex frågar Fredde om han och Mickan har tänkt på att delta i parterapi och då säger Fredde sin åsikt om terapeuter. Adjektivet *svart* är i det här exemplet översatt som *synkkä* på finska. De två finska översättningarna i exempel (22) och (23), *pimeä* och *synkkä*, finns i MOT. Andra finska översättningar för adjektivet *svart* i MOT är *musta, laitton, huono, ikävä, paha, surullinen, väärä, kavala, inhottava, alhainen, värillinen* och *mustaihoinen*. Adjektivet *svart* har en regelbunden komparation: komparativform av adjektivet är *svartare* och superlativform av adjektivet är *svartast*.

Adjektivet *ful* har bara en finsk översättning i Solsidan, *ruma*, som förekommer sammanlagt 8 gånger i programmet. Adjektivet och dess översättning förekommer i exempel (24):

- (24) Fredde: Men när du kör till charken i din bil, ska den vara ful eller fin? =
Kun ajat sinne töihin autolla, pitääkö auton olla ruma vai hieno?

Exempel (24) är Fredde's replik *Men när du kör till charken i din bil, ska den vara ful eller fin?* som är översatt som *Kun ajat sinne töihin autolla, pitääkö auton olla ruma vai hieno?* Fredde säger den här repliken till sin son Victor som säger att han skulle vilja arbeta på charken. Fredde tycker inte om den här tanken. Adjektivet *ful* är översatt som *ruma* på finska. Enligt MOT har adjektivet *ful* bara två finska översättningar: *ruma*, som i Solsidan, och *rumannäköinen*. Adjektivet *ful* har en regelbunden komparation: komparativform av adjektivet är *fulare* och superlativform av adjektivet är *fulast*.

4.2 Particip och deras översättningar

I detta avsnitt diskuterar jag particip och deras översättningar. Jag jämför participen och deras översättningar i Solsidan med översättningar i MOT. Jag har tagit particip med i mitt material eftersom de används som adjektiv i Solsidan. Jag har hittat sammanlagt 47 particip bland adjektiv: 14 presensparticip och 33 perfektparticip. Alla presensparticip och perfektparticip är avledningar.

Exempel (25) och (26) innehåller presensparticip och inom parentes finns presensparticipets nummer i *Bilaga 2. Particip och deras översättningar* i slutet av avhandlingen. Presensparticip och deras översättningar är understrukna.

(25) Fredde: Du ska veta att det är väldigt tillfredsställande att man kan speed reading. = Pikaluvun hallinta on hyvin tyydyttävää (1)

(26) Fredde: Imponerande. = Vaikuttavaa. (2)

Exempel (25) är Freddes replik *Du ska veta att det är väldigt tillfredsställande att man kan speed reading* som är översatt som *Pikaluvun hallinta on hyvin tyydyttävää* på finska. Fredde försöker få Victor läsa mer och spela mindre och säger den här repliken till Victor när han försöker locka Victor att lära sig speed reading. Presensparticipet i exempel (25) är *tillfredsställande* som är översatt som *tyydyttävä* på finska. Enligt MOT har presensparticipet *tillfredsställande* sammanlagt fem finska översättningar: *tyydyttävä*, som i Solsidan, *tyydyttävästi*, *riittävä*, *riittävästi* och *auttava*. Participet *tillfredsställande* kommer ursprungligen från verbet *tillfredsställa* vilket betyder *tyydyttää* eller *täyttää* (*odotukset*) på finska (MOT 2019).

Exempel (26) är också Freddes replik *Imponerande* som är översatt som *Vaikuttavaa* på finska. Fredde har ringt ”Anticimexkille” eftersom det finns vägglöss i deras hem. Anticimexkillen hör när Fredde talar på ett nedsättande sätt om låglöneyrken och säger Fredde att vägglöss inte är intresserad av hurdan bil man kör. Då börjar Fredde prisa Anticimexkillens kompetens. Presensparticipet *imponerande* har sammanlagt sju finska översättningar enligt MOT: *kunnioitusta herättävä*, *valtava*, *vaikuttava*, som i Solsidan,

näyttävä, mahtava, ihailtava och *imponoiva*. Det här participet kommer ursprungligen från verbet *imponera* och verbets finska översättning är *tehdä vaikutus* (MOT 2019).

Följande tre exempel och deras översättningar innehåller också presensparticip:

- (27) Anticimexkillen: Och sen så går man lägga så där och sover som vanligt och blir som ett levande bete kan man säga. = Sitten siihen mennään nukkumaan eläväksi syötiksi. (3)
- (28) Fredde: Jag börjar snart tycka att hon är fascinerande. = Melkein kiehtovaa. (11)
- (29) Lussan: Spännande. = Jännittävä. (26)

Anticimexkillen är en biperson i Solsidan och hans replik *Och sen så går man lägga så där och sover som vanligt och blir som ett levande bete kan man säga* är översatt som *Sitten siihen mennään nukkumaan eläväksi syötiksi* i exempel (27). Anticimexkillen säger den här repliken till Fredde eftersom han är irriterad över Freddes negativa åsikter om låglöneyrken. Presensparticipet *levande* i exempel (27) är översatt som *elävä* på finska och enligt MOT har presensparticipet flera olika finska översättningar: *elävä*, som i Solsidan, *elollinen*, *vilkas*, *värikäs*, *eloisa* och *lennokas*. Presensparticipet kommer ursprungligen från det svenska verbet *leva*, vilket betyder *elää*, *olla elossa*, *elellä*, *metelöidä*, *elämöidä*, *mekastaa*, *pitää meteliä* eller *tulla toimeen* på finska (MOT 2019).

Exempel (28) är Freddes replik *Jag börjar snart tycka att hon är fascinerande* som är översatt som *Melkein kiehtovaa* på finska. Fredde säger den här repliken till Alex när de samtalar om Anette. Hon verkar vara förtjust i Fredde men Fredde inte är intresserad av henne. Anette är ändå väldigt egensinnig och enligt Fredde är det nästan fascinerande. Presensparticipet i exempel (28), *fascinerande*, är översatt som *kiehtova* i Solsidan. Enligt MOT har participet *fascinerande* sammanlagt fem olika finska översättningar: *kiehtova*, som i Solsidan, *viehättävä*, *kiinnostava*, *ihastuttava* och *lumoava*. Presensparticipet kommer från det svenska verbet *fascinerar* som har många finska översättningar: *viehättää*, *lumota*, *tenhota*, *kiehtoa*, *ihastuttaa* och *kiinnostaa* (MOT 2019). Den finska översättningen *tenhota* låter ändå lite konstig för mig.

Exempel (29) är Lussans replik *spännande* som är översatt som *jännittävä* i Solsidan. Lussan är en biperson i Solsidan och hon säger den här repliken till Mickan när hon kommenterar Mickans planer om att resa till Bora Bora med Fredde. Presensparticipet *spännande* har sammanlagt sex finska översättningar enligt MOT: *jännittävä*, som också i Solsidan, *mieltä kiihottava*, *jännä*, *kiehtova*, *kiinnostava* och *mielenkiintoinen*. Presensparticipet *spännande* kommer från det svenska verbet *spänna* som har sammanlagt sju finska översättningar: *jännittää*, *pingottaa*, *tiukentaa*, *tehostaa*, *puristaa*, *kiinnittää* och *kiristää* (MOT 2019).

Presensparticip och deras finska översättningar förekommer också i exempel 30–32:

- (30) Anna: Alltså älskling, hur kan du tro att vi skulle stå och prata om din åldrande klase? = Miten voit kuvitella, että puhuisimme sinun vanhenevasta tertustasi? (25)
- (31) Richard: Det är oerhört avslappnande. = Tämä on tavattoman rentouttavaa. (36)
- (32) Fredde: Frigående? = Vapaasti kulkevia? (38–40)

Exempel (30) är Annas replik *Alltså älskling, hur kan du tro att vi skulle stå och prata om din åldrande klase?* som är översatt som *Miten voit kuvitella, että puhuisimme sinun vanhenevasta tertustasi?* på finska. Anna säger den här repliken till Alex när Alex tror att Anna pratar med sin väninna Karin om Alex ”åldrande klase” även om de pratar om helt andra saker. Presensparticipet i exempel (30), *åldrande*, är översatt som *vanheneva* på finska. Enligt MOT har presensparticipet *åldrande* två finska översättningar: *ikääntyvä* och *vanheneva*, som i Solsidan. *Åldrande* kommer ursprungligen från verbet *åldras* som har tre olika finska översättningar: *vanheta*, *vanhentua* och *ikääntyä* (MOT 2019).

Exempel (31) är Richards replik *Det är oerhört avslappnande* som är översatt: *Tämä on tavattoman rentouttavaa*. Richard säger den här repliken till Fredde när Fredde blir skakad när han ser att Richard röker gräs i Fredde och Mickans hem. Presensparticipet i exempel (31) är *oerhört avslappnande* som är översatt som *tavattoman rentouttava* i

Solsidan. Enligt MOT har förstärkningsordet *oerhört* sammanlagt fem olika finska översättningar: *tavattoman*, som i Solsidan, *suunnattoman*, *erittäin*, *mahdottoman* och *ennenkuulumattomasti*. Presensparticipet *avslappnande* har bara en finsk översättning i MOT: *rentouttava*, som i Solsidan. Det här presensparticipet kommer ursprungligen från verbet *slappna av*, som betyder *rentoutua*, *rentouttaa* och *herpaantua* på finska (MOT 2019).

Exempel (32) är Freddes replik *Frigående?* som är översatt som *Vapaasti kulkevia?* på finska. Den här repliken förekommer i en situation där Fredde och Mickan samtalar om frigående lax. Mickan vill att Fredde går till Möja för att fiska frigående lax eftersom Mickan vill erbjuda frigående lax sina miljömedvetna vänner Lussan och Elsa. Enligt MOT har presensparticipet *frigående* inga finska översättningar. Presensparticipet förekommer sammanlagt tre gånger i Solsidan och därför förekommer presensparticipet och dess finska översättning *vapaasti kulkeva* tre gånger också i Bilaga 2. Presensparticipet *frigående* är en avledning, såsom alla particip, men också en sammansättning: *fri-gående*. Både det första ledet, *fri*, och det sista ledet, *gående*, av participet är adjektiv. Adjektivet *fri* har sammanlagt nio finska översättningar: *vapaa*, *riippumaton*, *itsenäinen*, *estoton*, *esteetön*, *puhdas*, *avoin*, *maksuton* och *ilmainen* och adjektivet *gående* har sammanlagt två finska översättningar: *menevä* och *kävelevä*. (MOT 2019)

Exempel 33–34 är perfektparticip:

- (33) Anna: Att komma hem med en nyfödd bebis... = Kun tulee kotiin vastasyntyneen kanssa... (13)
- (34) Mickan: Därför att jag är skitstressad och väntat på dig en timme. = Olen tosi stressaantunut. (19)

Exempel (33) är Annas replik *Att komma hem med en nyfödd bebis...* som är översatt som *Kun tulee kotiin vastasyntyneen kanssa...* på finska. Den här repliken förekommer i en situation där Anna gråter eftersom gravidhormoner gör henne känslig och Alex vet inte vad han kan göra eller säga för att trösta Anna. Perfektparticipet *nyfödd* i exempel (33) är översatt som *vastasyntynyt* i Solsidan och enligt MOT är *vastasyntynyt* den enda finska

översättningen för det här perfektparticipet. Participet är en sammansättning (*ny-född*) där både det första ledet, *ny*, och det sista ledet, *född*, är adjektiv. Perfektparticipet kommer från verbet *födas* (=syntyä på finska) och prefixet *ny* betyder *uusi-*, *uus-*, *uudis-* och *vasta-* på finska (MOT 2019).

Exempel (34) är Mickans replik *Därför att jag är skitstressad och väntat på dig en timme* och den är översatt som *Olen tosi stressaantunut* i Solsidan. Mickan säger den här repliken till Fredde eftersom hon är frustrerad över att hon har väntat på Fredde för länge. Perfektparticipet *skitstressad* i exempel (34) är en sammansättning (*skit-stressad*) där det första ledet av adjektivet, *skit*, är ett substantiv och det sista ledet av adjektivet, *stressad*, är ett adjektiv. Perfektparticipet *skitstressad* har ingen finsk översättning i MOT. Den finska översättningen av substantivet *skit-* är *sika-* och de finska översättningarna av adjektivet *stressad* är *stressaantunut*, *kiireinen* och *rasittunut*. Participet *stressad* kommer ursprungligen från det svenska verbet *stressa* som har sammanlagt sju finska översättningar: *rasittua*, *stressaantua*, *rasittaa*, *stressata*, *aiheuttaa stressiä*, *uupua* och *väsyä*. (MOT 2019)

Exempel 35–36 är också perfektparticip:

- (35) Anna: Det finns nybryggt kaffe där. = Tuossa on juuri keitettyä kahvia. (7)
- (36) Fredde: Bortskämda skitunge, vad heter det på tyska, scheiße... = Paskat, mikä hemmoteltu penska... (12)

Exempel (35) är Annas replik *Det finns nybryggt kaffe där* och den är översatt som *Tuossa on juuri keitettyä kahvia*. Anna säger den här repliken till timmermannen Jonas som renoverar Alex och Annas kök. Perfektparticipet i exempel (35) är *nybryggt* som är översatt som *juuri keitetty* på finska. Perfektparticipet är en sammansättning (*ny-bryggt*) där det första ledet är ett adjektiv, *ny*, och det sista ledet är ett verb, *bryggt*. Det finns ingen finsk översättning för perfektparticipet *nybryggt* i MOT, men adjektivet *ny* har sammanlagt fyra finska översättningar: *uus-*, *uusi-*, *vasta-* och *uudis-*. Verbet *bryggt* har inga finska översättningar i MOT, men det kommer ursprungligen från det svenska verbet *brygga*, som har två finska översättningar: *keittää* och *suodattaa* (MOT 2019).

Exempel (36) är Fredde's flerspråkiga replik *Bortskämda skitunge, vad heter det på tyska, scheiße...* som är översatt som *Paskat, mikä hemmoteltu penska...* på finska. Den här repliken förekommer i en situation där Fredde försöker att samtala med sin son, Victor, men Victor inte är intresserad av samtalet och Fredde blir frustrerad. Perfektparticipet i exempel (36) är *bortskämd* som är översatt som *hemmoteltu* i Solsidan. Också det här perfektparticipet är en sammansättning (*bort-skämd*) där det första ledet är adverbet *bort* och det sista ledet är adjektivet *skämd*. Enligt MOT har participet *bortskämd* två finska översättningar: *poispilattu* och *hemmoteltu*, som i Solsidan.

Följande exempel är också perfektparticip:

- (37) Mickan: Han säger att adoptivbarn är som ett överbelånat private equity-företag. = Väittää, että adoptiolapsi on kuin ylilainoitettu private equity -yritys. (14)
- (38) Mickan: Du var jättefint klädd och så. = Olit hienosti puettu. (32)

Exempel (37) är Mickans replik *Han säger att adoptivbarn är som ett överbelånat private equity-företag* som är översatt som *Väittää, että adoptiolapsi on kuin ylilainoitettu private equity -yritys* i Solsidan. Mickan säger den här repliken till Anna när de samtalar om Mickan och Fredde's tredje barn och Mickan berättar för Anna vad Fredde har sagt om adoptivbarn. Perfektparticipet i exempel (37) är *överbelånad* som är översatt som *ylilainoitettu*. Perfektparticipet är en sammansättning (*över-belånad*) där det första ledet, *över*, är en preposition och det sista ledet, *belånad*, är ett adjektiv. Det finns ingen finsk översättning för participet *överbelånad* i MOT (2019) men det finns sammanlagt 11 finska översättningar för prepositionen *över*: *yli, enemmän kuin, yläpuolella, yläpuolelle, päälle, päällä, yllä, ylle, -lle, -llä* och *-lla*. Det finns ingen finsk översättning för adjektivet *belånad* i MOT (2019) men verbet *belåna* har sammanlagt fyra finska översättningar: *ottaa lainaa, antaa lainaa, lainata* och *kiinnittää*. Adjektivet *belånad* kommer ursprungligen från det svenska verbet *belåna*.

Exempel (38) är Mickans replik *Du var jättefint klädd och så* och den är översatt som *Olit hienosti puettu*. Den här repliken förekommer i en situation där Mickan, Fredde, Alex och

Anna tittar på Annas dåliga reklamfilm tillsammans och Mickan försöker att hitta något positivt att säga om filmen. Perfektparticipet i exempel (38) är *jättefint klädd* som är översatt som *hienosti puettu* på finska. Adjektivet *jättefin* är också en sammansättning (*jätte-fin*) och både det första ledet *jätte* och det sista ledet *fin* är adjektiv. Adjektivet *jättefin* är översatt som *hienosti* på finska så det är en semantisk utelämning. Jag analyserar den här semantiska utelämningen senare i avsnitt 4.3.2 *Semantiska utelämningar*. Perfektparticipet *klädd* är översatt som *puettu* i Solsidan. Enligt MOT har participet *klädd* sammanlagt tre finska översättningar: *pukeutunut*, *päällystetty* och *verhoiltu*. Participet kommer ursprungligen från verbet *klä* som har sammanlagt sex finska översättningar enligt MOT: *pukea*, *sopia*, *päällystää*, *peittää*, *verhota* och *koristella*.

4.3 Semantisk analys

I detta avsnitt analyserar jag de tre semantiska särfallen enligt Ingo: *semantiska tillägg* i avsnitt 4.3.1, *semantiska utelämningar* i avsnitt 4.3.2 och *delbetydelser* i avsnitt 4.3.3 och ger exempel på dem. Alla de här tre semantiska särfallen finns i egna bilagor 3–5 i slutet av avhandlingen.

4.3.1 Semantiska tillägg

I detta avsnitt analyserar jag semantiska tillägg i Solsidan och ger exempel på dem. Jag har hittat sammanlagt sju semantiska tillägg bland adjektiven. Semantiska tillägg har varit väldigt svåra att hitta och de är definitivt den minsta undergruppen bland de semantiska särfallen. Detta kan bero på att av-översättare måste få sina översättningar att rymmas i rutan och de måste sammanfatta repliker mycket så det är ofta omöjligt att använda semantiska tillägg.

Följande exempel är semantiska tillägg. Inom parentes finns tilläggens nummer i *Bilaga 3. Semantiska tillägg* i slutet av avhandlingen. Tilläggen är understrukna.

(39) Alex: Det var en frisk fläkt. = Oikein raikas tuulahdus. (1)

(40) Alex: Det är därför hon är stor ska jag säga... = Siksi hän on aika iso... (3)

Exempel (39) är Alex replik *Det var en frisk fläkt* som är översatt som Oikein raikas tuulahdus på finska. Alex säger den här repliken till Anna som berättar om sin nya väninna, Monica Reuterskiöld, som har flyttat från Skanör-Falsterbo. Anna tycker att hon är en frisk fläkt men Alex tycker att hon är både skånsk och snobb, ”en frisk fläkt”. Det semantiska tillägget i exempel (39) är det finska förstärkningsordet *oikein*. Enligt MOT har ordet *oikein* sammanlagt två svenska översättningar: *riktigt* och *mycket*. Översättaren vill antagligen betona det finska adjektivet *raikas* med hjälp av förstärkningsordet *oikein*. Det svenska adjektivet *frisk* har till och med 13 olika, finska översättningar: *raikas*, som i Solsidan, *raitis*, *tuore*, *terve*, *virkeä*, *virheetön*, *puhdas*, *viileä*, *kylmä*, *kova*, *navakka*, *vilpoinen* och *reipas*.

Exempel (40) är Alex replik *Det är därför hon är stor ska jag säga...* som är översatt som *Siksi hän on aika iso...* i Solsidan. Jag har analyserat den här repliken och adjektivet *stor* redan tidigare i avsnitt 4.1 *De tio vanligaste adjektiven och deras översättningar*. Adjektivet *stor* är det femte vanligaste adjektivet i Solsidan och det har flera finska översättningar, till exempel *iso*, som i Solsidan, *suuri*, *suurikokoinen*, *isokokoinen*, *laaja* och *kookas* (MOT 2019). Det semantiska tillägget i det här exemplet är det finska ordet *aika*. Enligt MOT har ordet *aika* sammanlagt tre svenska översättningar: *ganska*, *rätt* [så] och *tämligen*.

Exempel 41–42 är också semantiska tillägg:

(41) Kjell: Ja, hälsan är ju det viktigaste man har. = Niin, terveys on kaikkein tärkeintä. (5)

(42) Dagisföreståndare: Ofattbart stark. = Todella uskomattoman vahva. (6)

Kjell är en av bipersonerna i Solsidan och hans tal innehåller ingenting annat än klichéer. Exempel (41) är Kjells replik *Ja, hälsan är ju det viktigaste man har* som är översatt som *Niin, terveys on kaikkein tärkeintä* i Solsidan. Kjell säger den här repliken till Fredde och

Mickan när han ser att Fredde och Mickan tittar på en bild av sitt fadderbarn. Det semantiska tillägget i det här exemplet är det finska förstärkningsordet *kaikkein*. Ordets svenska översättning är *allra* (MOT 2019). Översättaren vill antagligen betona det finska adjektivet *tärkein* med hjälp av det här semantiska tillägget. Det svenska adjektivet *det viktigaste* är en superlativform av adjektivet *viktig* och det är översatt som *tärkein* i Solsidan och också enligt MOT är ordets finska översättning *tärkein*.

Dagisföreståndaren är också en av bipersonerna i Solsidan. Exempel (42) är dagisföreståndares replik *Ofattbart stark* som är översatt som *Todella uskomattoman vahva* i Solsidan. Dagisföreståndaren säger den här repliken till Anna när hon berättar att Monica Reuterskiölds man är död och att Monica har varit ofattbart stark. Det semantiska tillägget i exempel (42) är det finska förstärkningsordet *todella*. Det här ordets svenska översättningar är *verkligen* och *verkligt* (MOT 2019). Översättaren vill antagligen betona adjektivet *vahva* med hjälp av det här semantiska tillägget. Ordet *ofattbar* före adjektivet *stark* är översatt som *uskomattoman* och det förstärker adjektivet. Enligt MOT är ordets finska översättningar *käsittämätön*, *suunnaton* och *uskomaton*. Det svenska adjektivet *stark* är översatt som *vahva* i Solsidan och enligt MOT har adjektivet *stark* till och med 16 finska översättningar: *vahva*, *voimakas*, *väkevä*, *kestävä*, *väkevänmakuinen*, *ankara*, *kova*, *luja*, *vaikuttava*, *ilmaisuvoimainen*, *tehokas*, *intensiivinen*, *taitava*, *hyvä*, *voimakastahtoinen* och *vahvaluonteinen*.

4.3.2 Semantiska utelämnningar

I detta avsnitt analyserar jag semantiska utelämnningar i Solsidan samt ger några exempel på dem. Jag jämför översättningarna i Solsidan med översättningar i MOT (2019). Jag har hittat sammanlagt 55 semantiska utelämnningar bland adjektiven och därför är semantiska utelämnningar den största semantiska gruppen bland de semantiska särfallen. Semantiska utelämnningar används för att översättningarna ska rymmas i rutan utan problem och onödig information lämnas bort.

Följande exempel innehåller semantiska utelämningar. Inom parentes finns utelämningens nummer i *Bilaga 4. Semantiska utelämningar* i slutet av avhandlingen. Utelämningar är understrukna.

- (43) Martina: Låter ju superhärligt. = Kuulostaa ihanalta. (1)
- (44) Jonas: Man skaffar en unge, allt är skitmysigt. = Hankitaan lapsi ja kaikki on mukavaa. (2)

Exempel (43) är Martinas replik *Låter ju superhärligt* som är översatt som *Kuulostaa ihanalta* på finska. Martina är en av bipersonerna i Solsidan och hon säger den här repliken till Mickan när de samtalar om sina barns fritidsaktiviteter. Den semantiska utelämningen i exempel (43) är förstärkningsordet *super* eftersom ordet inte har någon finsk översättning. Förstärkningsordet *super* har bara en finsk översättning i MOT: *huippu*. Adjektivet *superhärlig* har inga finska översättningar i MOT, men adjektivet *härlig* har sammanlagt sex finska översättningar: *ihana*, som i Solsidan, *suloinen*, *hurmaava*, *suurenmoinen*, *ihastuttava* och *herkullinen*. Adjektivet *superhärlig* är en sammansättning (*super-härlig*) där det första ledet, *super*, är en interjektion och det sista ledet, *härlig*, är ett adjektiv.

Exempel (44) är Jonas replik *Man skaffar en unge, allt är skitmysigt* som är översatt som *Hankitaan lapsi ja kaikki on mukavaa* på finska. Jonas är fortfarande bitter över sin skilsmässa och den här repliken förekommer i en situation där Jonas ger utlopp för sina känslor. Den semantiska utelämningen i exempel (44) är förstärkningsordet *skit*, det här ordet har ingen finsk översättning. Förstärkningsordet *skit* är *sika* på finska (MOT 2019). Adjektivet *skitmysig* har inga finska översättningar i MOT (2019), men adjektivet *mysig* har sammanlagt fyra finska översättningar: *viihtyisä*, *leppoisa*, *kodikas* och *mukava*, som i Solsidan. Adjektivet *skitmysig* är också en sammansättning (*skit-mysig*). Det första ledet av adjektivet, *skit*, är ett substantiv och det sista ledet av adjektivet, *mysig*, är ett adjektiv.

Semantiska utelämnningar förekommer också i exempel 45–46:

- (45) Anna: Träffade en ny mamma där som var jättetrevlig, Monica Reuterskiöld. = Tapasin uuden mukavan äidin, Monica Reuterskiöldin. (4)
- (46) Lussan: Helt otroligt. = Uskomatonta. (6)

Exempel (45) är Annas replik *Träffade en ny mamma där som var jättetrevlig, Monica Reuterskiöld* som är översatt som *Tapasin uuden mukavan äidin, Monica Reuterskiöldin*. Anna säger den här repliken till Alex när hon berättar om en ny mamma som hon träffade på dagis. Den semantiska utelämningen i exempel (45) är förstärkningsordet *jätte* eftersom det här ordet har ingen finsk översättning. Ordet *jätte* har flera finska översättningar, till exempel *tosi, hyvin, hirveän, erittäin, sika-* och *huippu-* (MOT 2019). Det finns två finska översättningar för adjektivet *jättetrevlig* i MOT (2019): *kamalan mukava* och *hirmukiva*. Adjektivet *jättetrevlig* är en sammansättning (*jätte-trevlig*) där både det första ledet, *jätte*, och det sista ledet, *trevlig*, är adjektiv.

Exempel (46) är Lussans replik *Helt otroligt* som är översatt som *Uskomatonta* i Solsidan. Lussan säger den här repliken till Mickan när hon berättar Mickan om Elsas tweet om scampi. Både Lussan och Elsa har blivit miljömedvetna och Mickan försöker också vara lika miljömedveten som sina vänner. Den semantiska utelämningen i det här exemplet är ordet *helt*, den har ingen finsk översättning. Förstärkningsordet *helt* har sammanlagt sju finska översättningar: *aivan, täysin, ihan, kokonaan, kertakaikkiaan, kerrassaan* och *suorastaan* (MOT 2019). Enligt MOT har adjektivet *otroligt* många finska översättningar: *mahdoton, uskomaton*, som i Solsidan, *epäuskottava, epätodennäköinen, hämmästyttävä* och talspråkliga översättningar *pistämätön, posketon* och *hulvaton*.

Följande exempel är också semantiska utelämnningar:

- (47) Alex: Det var ju jävligt konstigt. = Olipa outoa. (23)
- (48) Mickan: Du var jättefint klädd och så. = Olit hienosti puettu. (29)
- (49) Kjell: Nu är glöden helt perfekt. = Hiillos on täydellinen. (30)

Exempel (47) är Alex replik *Det var ju jävligt konstig* som är översatt som *Olipa outoa*. Den här repliken förekommer i en situation där Anette har skickat ett sms till fel nummer och Alex får hennes sms av misstag. Anna ringer till Anette och får veta att sms:et var avsedd till Fredde. Det här exemplet innehåller en semantisk utelämning eftersom förstärkningsordet *jävligt* har ingen finsk översättning. Enligt MOT har förstärkningsordet *jävligt* sammanlagt två finska översättningar: *pirullinen* och *pirunmoinen* och det svenska adjektivet *konstig* har sammanlagt 8 finska översättningar: *omituinen*, *merkillinen*, *kummallinen*, *hankala*, *outo*, som i Solsidan, *omalaatuinen*, *ihmeellinen* samt en talspråklig översättning *konstikas*.

I exempel (48) är Mickans replik *Du var jättefin klädd och så* översatt som *Olit hienosti puettu* på finska. Jag har redan analyserat den här repliken i avsnitt 4.2 *Particip* eftersom adjektivet *klädd* i det här exemplet är ett perfektparticip. Det här exemplet innehåller också en semantisk utelämning: förstärkningsordet *jätte* har ingen finsk översättning. Adjektivet *jättefin* är en sammansättning (*jätte-fin*) där både det första ledet och det sista ledet är adjektiv. Adjektivet *jättefin* förstärker adjektivet *klädd* och det har två finska översättningar: *huippuhieno* och *kamalan hieno*. Adjektivet *klädd* har två finska översättningar: *päällystetty* och *verhoiltu*. (MOT 2019)

Exempel (49) är Kjells replik *Nu är glöden helt perfekt* som är översatt som *Hiillos on täydellinen* i Solsidan. Kjell säger den här repliken till Mickan och Fredde när de grillar tillsammans i Mickan och Freddes hem. Den semantiska utelämningen i det här exemplet är förstärkningsordet *helt* eftersom det har ingen finsk översättning. Förstärkningsordet har ändå sammanlagt sju finska översättningar enligt MOT: *kerrassaan*, *kertakaikkiaan*, *ihan*, *täysin*, *kokonaan*, *aivan* och *suorastaan*. Det svenska adjektivet *perfekt* har fyra finska översättningar: *täydellinen*, som i Solsidan, *virheetön*, *moitteeton* och *perfekti* (MOT 2019).

Exempel 50–51 är också semantiska utelämnningar:

(50) Tennis-Pappa: Blir han under 1,80 – får han en jävligt risig servevinkel och har svårt att täcka banan. = Jos hän jää alle 180 – syöttökulma jää kehnoksi ja hänen on vaikea hallita koko kenttää. (45)

(51) Lussan: Så himla friskt! = Niin raikasta! (48)

Exempel (50) är Tennis-Pappas replik *Blir han under 1,80 – får han en jävligt risig servevinkel och har svårt att täcka banan* som är översatt som *Jos hän jää alle 180 – syöttökulma jää kehnoksi ja hänen on vaikea hallita koko kenttää* på finska. Tennis-Pappa är en av bipersonerna i Solsidan och han är väldigt entusiastisk för tennis. Han säger den här repliken till Fredde när de samtalar om sina barns framtid som tennisproffs. Den semantiska utelämningen i det här exemplet är förstärkningsordet *jävlig*, det har ingen finsk översättning. Förstärkningsordet har sammanlagt två finska översättningar: *pirullinen* och *pirunmoinen* (MOT 2019). Adjektivet *risig* har flera finska översättningar enligt MOT: *kurja*, *kehno*, som i Solsidan, *rainnainen*, *hoitamaton*, *rähjäinen*, *resuinen* och *epäsiisti*.

I exempel (51) är Lussans replik *Så himla friskt!* som är översatt som *Niin raikasta!* på finska. Lussan äter tillsammans med Mickan och Elsa och hon säger den här repliken till Mickan när hon berömmar Mickans lax. Den semantiska utelämningen i exempel (51) är förstärkningsordet *himla* eftersom ordet inte har någon finsk översättning i textningen. Förstärkningsordet *himla* har tre finska översättningar i MOT (2019): *hirveän*, *pahuksen* och *kauhean* och adjektivet *frisk* har många olika översättningar: *virkeä*, *terve*, *virheetön*, *raitis*, *raikas*, som i Solsidan, *tuore*, *viileä*, *kylmä*, *vilpoinen*, *puhdas*, *kova*, *navakka* och *reipas*.

4.3.3 Delbetydelser

I detta avsnitt analyserar jag olika delbetydelser och deras översättningar samt ger några exempel på dem. Jag har hittat sammanlagt 31 delbetydelser bland adjektiv. Delbetydelser förekommer när finska översättningar är olika jämfört med de ursprungliga

svenska repliker och då förändras textens ton. Sådana tittare som inte kan svenska får en annorlunda bild av programmet jämfört med sådana tittare som kan svenska och förstår också svenska repliker. Delbetydelser påverkar programmets ton och det är möjligt att de förändrar tonen helt och hållet.

Exempel 52–54 innehåller delbetydelser. Inom parentes finns delbetydelsens nummer i *Bilaga 5. Delbetydelser* i slutet av avhandlingen. Delbetydelserna är understrukna.

(52) Mickan: Hon är så fruktansvärt mjäkig. = Ihan liian pehmo. (1)

(53) Ove: Snyggt eller hur? = Eikö näytä hyväلتä? (2)

(54) Alex: Han är enormt krånglig där. = Hän on kova sotkemaan. (9)

Exempel (52) är Mickans replik *Hon är så fruktansvärt mjäkig* som är översatt som *Ihan liian pehmo* i Solsidan. Mickan säger den här repliken till Fredde när hon berättar om en mjäkig mamma som inte kan disciplinera sitt barn. Barnet retar Victor och mamman gör ingenting för att få slut på det. Delbetydelsen i det här exemplet är adjektivet *fruktansvärt* som är översatt som *ihan liian* i Solsidan men enligt MOT har adjektivet *fruktansvärt* fyra andra finska översättningar: *kamalan*, *kauhean*, *hirvittävä* och *hirveän*. De finska förstärkningsorden *ihan* och *liian* har flera svenska översättningar i MOT: *ihan* är översatt som *helt*, *alldeles*, *komplett*, *fullkomligt*, *exakt*, *precis*, *riktigt*, *direkt*, *just* och *formligen*, men översättningen *fruktansvärt* finns inte för ordet *ihan*. Det andra finska förstärkningsordet *liian* har också några svenska översättningar i MOT: *alltför*, *för*, *överhövan* och *till övermått*, men översättningen *fruktansvärt* finns inte för det finska ordet *liian*. Adjektivet *mjäkig* är ingen delbetydelse eftersom det här adjektivet är översatt som *pehmo* både i Solsidan och i MOT. Andra finska översättningar för det svenska adjektivet *mjäkig* är *saamaton*, *nahjusmainen*, *arka* och *vetelä* (MOT 2019).

Exempel (53) är Oves replik *Snyggt eller hur?* som är översatt som *Eikö näytä hyväلتä?* i Solsidan. Adjektivet *snygg* är det åttonde vanligaste adjektivet i Solsidan och jag har redan analyserat det här adjektivet i avsnitt 4.1 *De tio vanligaste adjektiven och deras översättningar*. Delbetydelsen i det här exemplet är adjektivet *snygg* eftersom det svenska

adjektivet *snygg* inte översätts med *hyvä* enligt MOT. De finska översättningarna för adjektivet *snygg* är i stället *puhdas*, *siisti*, *komea*, *kaunis*, *hyvännäköinen*, *hauskannäköinen*, *moitteeton*, *näyttävä* och *varsinainen*. Det finska adjektivet *hyvä* har sammanlagt fem svenska översättningar: *bra*, som förekommer mest i Solsidan, *god*, *kunnig*, *skicklig* och *duktig*. (MOT 2019)

I exempel (54) finns Alex replik *Han är enormt krånglig där* som är översatt som *Hän on kova sotkemaan* på finska. Den här repliken förekommer i en situation där Alex berättar för fastighetsmäklaren att han inte vill att Ove köper Alex och Annas gamla hus. Alex har använt Ove som bulvan så att han skulle få ett bättre pris för huset. Delbetydelsen i det här exemplet är det svenska adjektivet *enormt krånglig* som är översatt som *kova sotkemaan* på finska. De finska översättningarna motsvarar inte de ursprungliga svenska replikerna. Förstärkningsordet *enormt* har sammanlagt fyra finska översättningar i MOT (2019): *valtavasti*, *suunnattomasti*, *mahtavan* och *huimaavan* men översättningen *kova* för det här ordet finns inte i MOT. Det svenska adjektivet *krånglig* har också andra finska översättningar än *sotkemaan*: *konstikas*, *hankala*, *vaivalloinen*, *monimutkainen*, *reistaileva*, *tempuilleva* och *oikkuileva*. (MOT 2019).

Följande exempel är också delbetydelser:

(55) Fotbollstränare: Dom har bra tider, men då får han träna mer. = Siellä on paremmat ajat, mutta silloin hänen täytyy treenata enemmän. (15)

(56) Ove: Tjätig och gnatig. = Ärsyttävä mankuja. (20)

Exempel (55) är fotbollstränarens replik *Dom har bra tider, men då får han träna mer* som är översatt som *Siellä on paremmat ajat, mutta silloin hänen täytyy treenata enemmän* på finska. Adjektivet *bra* är det vanligaste adjektivet i Solsidan och jag har redan analyserat den här repliken i avsnitt 4.1 *De tio vanligaste adjektiven och deras översättningar*. Delbetydelsen i det här exemplet är det svenska adjektivet *bra* som är översatt som *paremmat* i Solsidan. Adjektivet *bra* är en positivform av adjektivet *bra* medan den finska översättningen *parempi* är en komparativform av samma adjektiv. Det finska adjektivet *parempi* är *bättre* på svenska.

Exempel (56) är Oves replik *Tjatig och gnatig* som är översatt som *Ärsyttävä mankuja* på finska. Ove säger den här repliken till Alex när han berättar att Mickan är bara tjatig och gnatig medan Anette är behaglig och måttlig, queen of Saltis. Delbetydelsen i det här exemplet är hela repliken *tjatig och gnatig* eftersom de finska översättningarna för de svenska adjektiven *tjatig* och *gnatig* inte motsvarar de ursprungliga svenska replikerna. Adjektivet *tjatig* är *nalkuttava, jankuttava, samaa vatvova, ikävystyttävä, yksitoikkoinen, pitkäpiimäinen* och *pitkästyttävä* på finska och de finska översättningarna för det andra svenska adjektivet, *gnatig*, är *mariseva, nalkuttava, motkottava* och *jäkättävä*. Det finska adjektivet *ärsyttävä* har flera svenska översättningar: *irriterande, harmfull, förarglig, retsam, utmanande, retfull* och *förtretlig*, men ingen *tjatig* eller *gnatig*. Det finska substantivet *mankuja* har två svenska översättningar, *kvirrare* och *kverulant*, men ingen *tjatig* eller *gnatig*. (MOT 2019)

Exempel 57–58 är också delbetydelser:

(57) Lussan: *Jättefin*. = Tosi *söpö* (25)

(58) Mickan: Nä men därför att jag tyckte att det blev liksom *enklare* för alla.
= Niin oli *yksinkertaisinta* kaikille. (27)

Exempel (57) är Lussans replik *Jättefin* som är översatt som *Tosi söpö* på finska. Lussan säger den här repliken till Mickan när de samtalar om fadderbarn och Lussan berömmar Mickans nya fadderbarn. Adjektivet *jättefin* är en sammansättning (*jätte-fin*) och dess två finska översättningar enligt MOT är *huippuhieno* och *kamalan hieno*. Delbetydelsen i det här exemplet är adjektivet *fin* som är översatt som *söpö* på finska. Adjektivet *fin* har flera andra finska översättningar enligt MOT, till exempel *hieno, hyvä* och *erinomainen*, men ingen *söpö*. Det finska adjektivet *söpö* har andra svenska översättningar än *fin*: *god, gullig, söt, rar, ljuv, nätt, näpen* och *go*. Förstärkningsordet *jätte* är översatt som *tosi* på finska, vilket är en av de finska översättningarna för ordet *jätte*. Andra översättningar för det här ordet är till exempel *huippu, hyvin, erittäin* och *hirveän* (MOT 2019).

Exempel (58) är Mickans replik *Nä men därför att jag tyckte att det blev liksom enklare för alla* som är översatt som *Niin oli yksinkertaisinta kaikille* på finska. Mickan säger den här repliken till Lussan och Elsa när hon berättar att hon inte sade någonting till den mjäkiga mamman som har en son som retar Victor. Den verkliga orsaken till att Mickan inte sade någonting är att den här mjäkiga mammans man och far till barnet är Freddes möjliga bolagsman. I det här exemplet är delbetydelsen det svenska adjektivet *enklare* som är översatt som *yksinkertaisinta* på finska. Det här exemplet är en delbetydelse eftersom adjektivet *enklare* är en komparativform av adjektivet *enkel* men den finska översättningen *yksinkertaisin* är en superlativform av adjektivet *yksinkertainen*. Den finska översättningen för adjektivet *enklare* borde härigenom vara *yksinkertaisempaa*.

4.4 Sammanfattning

I detta avsnitt sammanfattar jag min analys av de tio vanligaste adjektiven och participen samt min semantiska analys, det vill säga analysen av semantiska tillägg, utelämnningar och delbetydelser i Solsidan. Först sammanfattar jag min analys av de tio vanligaste adjektiven och deras översättningar och efter den sammanfattar jag analysen av particip och deras översättningar. Språket i Solsidan är väldigt färgrikt eftersom varje avsnitt innehåller många olika adjektiv. Jag har hittat exempel på alla undergrupper bland adjektiv: de tio vanligaste adjektiven, particip och tre semantiska särfall enligt Ingo: semantiska tillägg, semantiska utelämnningar och delbetydelser. Några undergrupper har ändå varit lättare att hitta och analysera än andra.

De tio vanligaste adjektiven och deras översättningar från det första till det tionde är: *bra*, *ny*, *kul*, *liten*, *fin*, *jättebra*, *stor*, *snygg*, *svart* och *ful*. Det finns sammanlagt 47 *bra*-adjektiv i Solsidan och därför är adjektivet *bra* det vanligaste adjektivet i Solsidan. Detta är ingen överraskning eftersom jag antog att adjektivet *bra* är det vanligaste adjektivet i programmet redan i början av avhandlingen. Adjektivet *bra* är ett enmorfemigt adjektiv och det har tre olika finska översättningar i Solsidan: *hyvä*, som förekommer till och med 45 gånger i programmet, *parempi*, som förekommer en gång i programmet samt *hyödyllinen*, som också förekommer en gång i programmet.

De andra vanligaste adjektiven i Solsidan är *kul* och *ny*. Båda de här adjektiven förekommer sammanlagt 17 gånger i Solsidan och de är enmorfemiga adjektiv. Adjektivet *kul* har sammanlagt tre olika finska översättningar i Solsidan: *kiva*, som förekommer 13 gånger i Solsidan, *hauska*, som förekommer 3 gånger och *mahtava*, som förekommer en gång i Solsidan. Adjektivet *ny* har bara en finsk översättning i Solsidan: *uusi*.

Det tredje vanligaste adjektivet i Solsidan är *liten*. Det här adjektivet är också ett enmorfemigt adjektiv och det förekommer sammanlagt 13 gånger i programmet. Adjektivet *liten* har sammanlagt tre olika översättningar i Solsidan: *pieni*, som förekommer 7 gånger i Solsidan, *pikku*, som förekommer 4 gånger, och *pikkuinen*, som förekommer 2 gånger i Solsidan.

Det fjärde vanligaste adjektivet i Solsidan är *fin*. Det här adjektivet är ett enmorfemigt adjektiv och det förekommer sammanlagt 12 gånger i programmet. Adjektivet *fin* har sammanlagt två olika finska översättningar i Solsidan: *hieno*, som förekommer 11 gånger i programmet, och *mukava*, som förekommer bara en gång i programmet.

De femte vanligaste adjektiven i programmet är *stor* och *jättebra*. Båda de här adjektiven förekommer sammanlagt 11 gånger i Solsidan. Adjektivet *stor* är ett enmorfemigt adjektiv som har tre olika finska översättningar i programmet: *iso*, som förekommer 8 gånger, *suuri*, som förekommer 2 gånger, och *aika iso*, som förekommer bara en gång i Solsidan. Adjektivet *jättebra* är en sammansättning som har tre olika finska översättningar i programmet: *tosi hyvä*, som förekommer 8 gånger, *oikein hyvä*, som förekommer 2 gånger, och *hyvä*, som förekommer en gång i programmet.

Det sjätte vanligaste adjektivet i Solsidan är *snygg*. Det här adjektivet är ett enmorfemigt adjektiv som förekommer sammanlagt 10 gånger i programmet. Adjektivet har tre olika finska översättningar: *hyvännäköinen*, som förekommer 5 gånger, *kaunis*, som förekommer 4 gånger och *hyvä*, som förekommer en gång i Solsidan.

De sjunde vanligaste adjektiven i programmet är *ful* och *svart*. De här adjektiven förekommer sammanlagt 8 gånger i Solsidan och de är enmorfemiga adjektiv. Adjektivet *ful* har bara en finsk översättning i Solsidan, *ruma*, och adjektivet *svart* har sammanlagt två olika finska översättningar: *pimeä* och *synkkä*. Översättningen *pimeä* förekommer 7 gånger och översättningen *synkkä* förekommer en gång i programmet.

Det finns sammanlagt 47 particip bland adjektiv: 14 presensparticip och 33 perfektparticip. Både presensparticip och perfektparticip har varit ganska lätta att hitta och de är den största adjektivgruppen, vilket är lite överraskande eftersom jag antog att semantiska utelämningar skulle vara större adjektivgrupp än particip. Finska översättningar av både presensparticip och perfektparticip är i allmänhet samma som i ordboken MOT, som till exempel presensparticipen *tillfredsställande* och *imponerande* i exempel 25 och 26 som är översatta som *tyydyttävää* och *vaikuttava* både i Solsidan och i MOT och perfektparticipen *nyfödd* och *bortskämd* i exempel 35 och 36 som är översatta som *vastasyntynyt* och *hemmoteltu* både i Solsidan och i MOT. Några particip, till exempel presensparticipet *frigående* och perfektparticipet *skitstressad*, har ingen översättning i MOT. Detta är ingen överraskning eftersom perfektparticipet *skitstressad* är ett talspråkligt uttryck och både perfektparticipet *skitstressad* och presensparticipet *frigående* är sammansättningar.

Semantiska tillägg är den minsta undergruppen bland adjektiv. De var väldigt svåra att hitta, jag hittade bara sju exempel på dem. Till exempel de finska orden *oikein*, *aika* och *kaikkein* är semantiska tillägg i exempel 39–41 eftersom det inte finns några ursprungliga svenska repliker för de här orden. Jag antog att semantiska tillägg är den minsta undergruppen bland adjektiv redan i början av avhandlingen, men det ändå var lite överraskande att det finns bara sju exempel på dem. Detta fenomen kan bero på att audiovisuella översättare måste kunna sammanfatta sina översättningar så att de ryms i rutan, så det är ofta helt omöjligt att lägga till ord till textningar.

Semantiska utelämningar är den största gruppen bland alla semantiska särfall, det finns sammanlagt 55 semantiska utelämningar bland adjektiven. Till exempel de svenska förstärkningsorden *super*, *skit* och *jätte* i exempel 43–45 är semantiska utelämningar

eftersom det inte finns några finska översättningar för de här förstärkningsorden. Semantiska utelämningar har varit relativt lätta att hitta och analysera eftersom det har varit lätt att märka om svenska ord inte är översatta till finska.

Det finns sammanlagt 31 delbetydelser bland alla adjektiv. Till exempel de svenska adjektiven *tjätig*, *gnatig*, *fin* och *enklare* i exempel 56–58 är delbetydelser eftersom deras finska översättningar, *ärsvyttävä*, *mankuja*, *söpö* och *yksinkertaisin*, inte motsvarar de ursprungliga svenska adjektiven. Enligt MOT har adjektivet *tjätig* sammanlagt sju andra finska översättningar: *nalkuttava*, *jankuttava*, *ikävystyttävä*, *pitkästyttävä*, *samaa vatvova*, *pitkäpiimäinen* och *yksitoikkoinen*. Adjektivet *gnatig* har fyra andra finska översättningar enligt MOT: *mariseva*, *motkottava*, *nalkuttava* och *jäkättävä*. Adjektivet *fin* har flera finska översättningar, till exempel *hyvä*, *hieno* och *mainio*, men ingen *söpö*. Adjektivet *enklare* är en komparativform av adjektivet enkel och dess finska översättning är *yksinkertaisempi*, ingen *yksinkertaisin*. Delbetydelser har varit lite svåra att analysera eftersom det har varit svårt att bestämma om den finska översättningen av det svenska adjektivet är en delbetydelse eller inte. Några adjektiv och deras översättningar har ändå varit tydligare delbetydelser än andra, till exempel det ovannämnda adjektivet *enklare* och dess finska översättning *yksinkertaisin* är en tydlig delbetydelse på grund av olika komparationsformer.

5 JÄMFÖRELSE MED TIDIGARE UNDERSÖKNINGAR

I detta kapitel jämför jag min undersökning med de tidigare undersökningarna som jag har presenterat tidigare i avsnitt *1.4 Tidigare undersökningar*. En förenande faktor mellan de här tidigare undersökningarna och min undersökning är ett gemensamt tema, avöversättning, som förekommer i alla avhandlingarnas teoridelar. Emma-Paulina Ylimäki, Sinikka Jauhiainen och Saara Lindström har skrivit sina avhandlingar på finska medan Terhi Muhonen och Maija Viljala har skrivit sina avhandlingar på svenska, såsom också jag.

Emma-Paulina Ylimäki har samma undersökningsmaterial, den tredje säsongen av tv-programmet *Solsidan*, i sin avhandling pro gradu *Käännösanalyysi ruotsalaisen Solsidan-televisiosarjan ruututekstistä: tutkimuskohteena kulttuuri* (2014) såsom också jag. Ylimäki har en kulturell aspekt i sin avhandling eftersom hon har undersökt kultur och samhällseliga särdrag i den finska översättningen av *Solsidan* medan jag bara har en språklig aspekt i min avhandling eftersom jag har undersökt en ordklass, adjektiv. Ylimäki har ändå också en språklig aspekt i sin undersökning eftersom hon har undersökt språkliga särdrag i den finska översättningen samt om översättningen är målspråksorienterad eller källspråksorienterad.

Sinikka Jauhiainen har också undersökt textningar i sin avhandling pro gradu *Avkääntämisen olennaisuudet ja olemattomuudet - tiivistäminen komediasarja Frasierin tekstityksissä* (2009). Både Jauhiainens och mitt undersökningsmaterial består av ett tv-program, Jauhiainen har använt den amerikanska komediserien *Frasier* som sitt undersökningsmaterial och jag har använt *Solsidan* som mitt undersökningsmaterial. Jauhiainen och jag har också använt samma undersökningsmetoder, kvalitativ och komparativ undersökning, men Jauhiainen har också använt empirisk undersökning som undersökningsmetod när hon har jämfört tal och textningar med varandra. Utelämnningar är en aspekt som både Jauhiainen och jag har analyserat i våra avhandlingar. Andra aspekter som Jauhiainen har analyserat är omformulering, sammanfattning, kulturbundenhet och humor.

Saara Lindström har använt samma undersökningsmetoder, kvantitativ och kvalitativ undersökning, i sin avhandling pro gradu *Av-kääntäjän arvostus katsojan näkökulmasta: "Tärkeä ja arvokas työ" vai turhaa puurtamista, koska "tekstityksiä ei enää tarvita"?* (2017) som jag. Lindström använder kvantitativ undersökning som undersökningsmetod när hon analyserar svar på flervals- och skalfrågor och kvalitativ undersökning när hon analyserar svar på öppna frågor. Annars är Lindströms avhandling pro gradu mycket olik min avhandling. Lindströms undersökningsmaterial består av svar på en internetenkät medan mitt undersökningsmaterial består av ett svenskt tv-program. Lindströms undersökning är viktig och intressant eftersom det inte finns många undersökningar av uppskattning av av-översättare och hennes undersökningsresultat visar att av-översättare inte får tillräckligt uppskattning för sitt jobb.

Det finns många likheter mellan Terhi Muhonens avhandling pro gradu *Utelämnning i AV-översättning: En studie av textning i tre olika genrer* (2007) och min avhandling. Båda avhandlingarna har ett gemensamt tema, utelämnningar. Muhonen har indelat utelämnningarna i tre olika grupper: talspråkliga drag, fakultativa satsdelar och informativa fragment, medan jag inte har indelat utelämnningarna i olika grupper. Både Muhonen och jag har använt tv-program som undersökningsmaterial, Muhonens undersökningsmaterial består av sammanlagt tre olika tv-program medan mitt undersökningsmaterial består av ett tv-program. Muhonen och jag har också använt samma undersökningsmetoder, kvantitativ och kvalitativ analys. Muhonen har använt kvantitativ analys när hon har excerperat och räknat olika utelämnningar och kvalitativ analys när hon har analyserat olika utelämnningstyper.

Maiju Viljala har också använt ett tv-program, *Gilmore Girls*, som undersökningsmaterial i sin avhandling pro gradu *Lost in translation? Att översätta allusioner och ordlekar i Gilmore Girls* (2013). Viljalas undersökning är ändå väldigt olik jämfört med min undersökning eftersom Viljala har analyserat översättningar av ordlekar och allusioner medan jag har analyserat och grupperat en ordklass enligt Ingos (2007) modell.

6 SLUTDISKUSSION

Syftet med denna avhandling var att undersöka olika adjektiv och deras översättningar i det svenska tv-programmet Solsidan. Jag ville studera vilka de vanligaste adjektiven i Solsidan är, vilka exempel på presensparticip och perfektparticip förekommer i materialet, om översättaren har lagt till eller utelämnat adjektiv i översättningen samt om översättaren har använt delbetydelser. Jag använde Rune Ingos (2007) översättningsteori som utgångspunkt i min analys. Mina fyra forskningsfrågor var följande:

1. Hur är adjektiven i Solsidan översatta till finska?
2. Vilka är de vanligaste adjektiven i Solsidan?
3. Vilka exempel på presensparticip och perfektparticip förekommer i materialet?
4. Vilka exempel på tillägg, utelämnningar och delbetydelser ingår i översättningarna?

Jag fick svar på alla mina forskningsfrågor. Alla adjektiv i Solsidan var förståeligt översatta till finska, även om de finska översättningarna av adjektiv ibland var olika jämfört med de finska översättningarna av samma adjektiv i MOT Pro Ruotsi. Jag tycker att översättaren Pirjo Katarina Leppänen har gjort ett bra arbete.

Jag hittade de tio vanligaste adjektiven i Solsidan. De var *bra*, *ny*, *kul*, *liten*, *fin*, *jättebra*, *stor*, *snygg*, *svart* och *ful* från det vanligaste till det tionde vanligaste adjektivet. Jag hittade flera olika exempel på både presensparticip och perfektparticip och alla tre semantiska särfall, semantiska tillägg, semantiska utelämnningar och delbetydelser, förekom i materialet och jag kunde analysera dem. Semantiska tillägg var den klart minsta undergruppen bland semantiska särfall, som jag antog redan tidigare i avsnitt 1.1 *Syfte*, men det var lätt att märka och analysera semantiska tillägg bland adjektiv. Semantiska utelämnningar var den största undergruppen bland semantiska särfall, som jag också antog redan tidigare, och semantiska utelämnningar var också lätta att analysera. Delbetydelser var ändå svåra att analysera eftersom det var väldigt svårt att bestämma om den finska översättningen av det svenska adjektivet var en delbetydelse eller inte.

Undersökning av olika adjektiv i Solsidan var intressant och lärorikt. Ibland var det ändå mycket svårt att förstå vad huvudpersoner och bipersoner sade om de pratade för snabbt, oklart eller samtidigt, åtminstone Fredde's repliker var lite svåra att förstå eftersom han pratade väldigt snabbt och oklart ibland. Då spolade jag programmet bakåt och försökte lyssna på replikerna mer noggrant. Jag hade samma problem redan när jag samlade olika utrop och deras översättningar till min kandidatavhandling *Kanon! Mahtavaa! Innehållsanalys av utrop och deras översättningar i tv-programmet Solsidan* och också då spolade jag programmet bakåt och försökte förstå replikerna. Undersökningen var ganska långsamt och det skulle ha varit enklare och snabbare att skriva alla adjektiv genast i en egen Word-fil och inte i mitt häfte.

Adjektiv och particip är redan bekanta ordklasser för mig men jag har ändå lärt mig mer om adjektivens och participens funktion och strukturer när jag har skrivit denna avhandling. Adjektiven och participen har en stor roll när det är fråga om att färga språket i olika tv-program. Om det finns några skillnader mellan originaltexten och översättningen, till exempel semantiska tillägg, utelämnningar eller delbetydelser, får sådana tittare som inte förstår originaltexten en olik bild av programmet jämfört med sådana tittare som förstår både originaltexten och översättningen. Därför är det viktigt att undersöka adjektiven, participen och deras översättningar.

Avhandlingsprocessen var krävande och den tog mycket tid och energi. Jag utnyttjade min kandidatavhandling i denna avhandling när jag skrev den teoretiska referensramen för undersökningen. Min kandidatavhandling och avhandling pro gradu har samma teman, översättning och av-översättning så jag kunde använda samma teori som jag använde redan i min kandidatavhandling. Adjektiv är ändå ett sådant tema som jag inte hade i min kandidatavhandling så jag skrev teoridelen av adjektiv från början till slut till denna avhandling. Efter den teoretiska referensramen började jag skriva analysdelen av avhandlingen. Den här processen var långsam och tidskrävande. En av de svåraste sakerna var att bestämma hur jag skulle kunna analysera undersökningsmaterialet i analysdelen.

Min undersökning kan utnyttjas och jämföras med andra översättningsforskningar, såsom jag har gjort i kapitel 5 *Jämförelse med tidigare undersökningar*. En förenande faktor mellan min undersökning och de här tidigare undersökningarna är ett gemensamt tema: av-översättning. Annars är min undersökning väldigt olik jämfört med de här tidigare översättningsundersökningarna. Det är möjligt att fortsätta skriva doktorsavhandling av mitt undersökningsmaterial eftersom det finns så mycket material. Min undersökning är viktig eftersom det finns relativt lite andra undersökningar av av-översättning där undersökningsmaterialet består av ett svenskt tv-program och eftersom min undersökning visar hurdana förändringar översättaren gör när hen översätter svenska repliker till finska.

FORSKNINGSMATERIAL

Solsidan 3. Regissör: Måns Herngren, Felix Herngren, Niclas Carlsson, Hans Ingemansson, Tova Magnusson. Huvudroller: Felix Herngren, Mia Skäringer, Josephine Bornebusch, Johan Rheborg. Jarowskij, 2012. [DVD]

KÄLLOR

- Aulavuori-Rosvall, Katja. *Näin av-käännös syntyy*. [online]. [Citerat 4.12.2018]. Tillgänglig: https://www.av-kaantajat.fi/katsojalle/nain_av-kaannos_syntyy/
- Bassnett, Susan (2014). *Translation*. Abingdon: Routledge.
- Bolander, Maria (2012). *Funktionell svensk grammatik*. Stockholm: Liber AB
- Díaz Cintas, Jorge & Aline Remael (2007). *Audiovisual translation: Subtitling*. Manchester: St. Jerome Publishing.
- Holopainen, Tiina (2015). Audiovisuaalisen kääntämisen asiantuntijuus. Nuoren alan kasvukipuja. I: Sirkku Aaltonen, Kristiina Abdallah & Nestori Siponkoski (red.). *Käännetyt maailmat. Johdatus käännösviestintään*. Helsingfors: Gaudeamus. 78–80.
- Hultman, Tor G (2003). *Svenska Akademiens språklära*. Stockholm: Svenska Akademien.
- Ingo, Rune (2007). *Konsten att översätta*. Lund: Studentlitteratur AB.
- Ingo, Rune (1990). *Lähtökielestä kohdekieleen. Johdatusta käännöstieteeseen*. Juva: WSOY.
- Institutet för språk och folkminnen (2015). *Adjektiv*. [Citerat 9.11.2018]. Tillgänglig: <https://www.sprakochfolkminnen.se/sprak/minoritetsprak/svenskt-teckensprak/det-svenska-teckensprakets-grammatik/grammatik/formforandringar-for-lexikala-tecken/adjektiv.html>
- Jauhiainen, Sinikka (2009). *Av-kääntämisen olennaisuudet ja olemattomuudet - tiivistäminen komediasarja Frasierin tekstityksissä*. Opublicerad avhandling pro gradu i översättningsvetenskap (engelska). Tammerfors universitet.
- Jyväskylän yliopisto (2015). *Koppa. Menetelmäpolkuja humanisteille. Laadullinen analyysi*. [Citerat 21.12.2018]. Tillgänglig: <https://koppa.jyu.fi/avoimet/hum/menetelmapolkuja/menetelmapolku/aineiston-analyysimenetelmat/laadullinen-analyysi>
- Jyväskylän yliopisto (2015). *Koppa. Menetelmäpolkuja humanisteille. Vertaileva tutkimus*. [Citerat 14.10.2019]. Tillgänglig: <https://koppa.jyu.fi/avoimet/hum/menetelmapolkuja/menetelmapolku/tutkimus-strategiat/vertaileva-tutkimus>
- Jørgensen, Nils & Jan Svensson (1991). *Nusvensk grammatik*. Surte: Minab.

- Kumpulainen, Minna (2015). Kääntäjä – viesinnän asiantuntija. I: Sirkku Aaltonen, Kristiina Abdallah & Nestori Siponkoski (red.). *Käännetyt maailmat: Johdatus käännösviestintään*. Helsingfors: Gaudeamus. 23–39.
- Lagerholm, Per (2008). *Stilistik*. Lund: Studentlitteratur AB.
- Leppihalme, Ritva (2007). Kääntäjän strategiat. I: Outi Paloposki, Anne-Maria Latikka, Pekka Kujamäki, Satu Höyhty, H.K. Riikonen & Urpo Kovala (red.). *Suomennoskirjallisuuden historia 2*. Helsingfors: Finska Litteratursällskapet.
- Lindström, Saara (2017). *Av-kääntäjän arvostus katsojan näkökulmasta: "Tärkeä ja arvokas työ" vai turhaa puurtamista, koska "tekstityksiä ei enää tarvita"?* Opublicerad avhandling pro gradu i engelsk översättning och tolkning. Tammerfors universitet.
- MOT Pro Ruotsi (2019). [online]. [Citerat 5.12.2018]. Tillgänglig: <http://mot.kielikone.fi/mot/vaasayo/netmot.exe/>
- Muhonen, Terhi (2007). *Utelämning i AV-översättning: En studie av textning i tre olika genrer*. Opublicerad avhandling pro gradu i svensk översättning och tolkning. Helsingfors universitet.
- NE Nationalencyklopedin AB. *particip*. [Citerat 22.2.2019]. Tillgänglig: <https://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/l%C3%A5ng/particip>
- Reuter, Mikael (2011). *Översättning och språkriktighet*. Helsingfors: Oy Nord Print Ab.
- Solsidan 3. Regissör: Måns Hergren, Felix Hergren, Niclas Carlsson, Hans Ingemansson, Tova Magnusson. Huvudroller: Felix Hergren, Mia Skäringer, Josephine Bornebusch, Johan Rheborg, Jarowskij, 2012. [DVD]
- Sorvali, Irma (1996). *Unohdettu kääntäjä*. Saarijärvi: Pohjoinen.
- Språkriktighetsboken (2005). Utarbetad av Svenska språknämnden. Stockholm: Norstedts Akademiska Förlag.
- Suomen kääntäjien ja tulkkien liitto (2018). *Kääntäminen ja tulkkaus*. [Citerat 20.11.2018]. Tillgänglig: https://www.sktl.fi/kaantaminen_ja_tulkkaus/
- Tuomi, Jouni & Anneli Sarajärvi (2009). *Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi*. Vanda: Hansaprint Oy.
- Tuominen, Tiina. *Akateeminen vartti: katsaus av-kääntämisen tutkimukseen*. [online]. [Citerat 20.10.2019]. Tillgänglig: https://www.av-kaantajat.fi/opiskelijalle/av-kaantamisen_tutkimus/

- TV4 (2010). *Solsidan - huvudkaraktärer*. [Citerat 19.11.2018]. Tillgänglig: <https://www.tv4.se/solsidan/artiklar/solsidan-huvudkarakt%C3%A4rer-4fbf900704bf72519400342b>
- Tyynismaa, Niina (2017). *Kanon! Mahtavaa! Innehållsanalys av utrop och deras översättningar i tv-programmet Solsidan*. Opublicerad kandidatavhandling i svenska språket. Vasa universitet.
- Vehmas-Lehto, Inkeri (2007). Kääntäjän työ. I: Riitta Oittinen & Pirjo Mäkinen (red.). *Alussa oli käännös*. Tammerfors: Tampere University Press. 35–49.
- Vertanen, Esko (2007). Ruututeksti tiedon ja tunteiden tulkkina. I: Riitta Oittinen & Pirjo Mäkinen (red.). *Alussa oli käännös*. Tammerfors: Tampere University Press.
- Viljala, Maiju (2013). *Lost in translation? Att översätta allusioner och ordlekar i Gilmore Girls*. Opublicerad avhandling pro gradu i svenska språket. Jyväskylä universitet.
- Ylimäki, Emma-Paulina (2014). *Käännösanalyysi ruotsalaisen Solsidan-televisiosarjan ruututekstistä: tutkimuskohteena kulttuuri*. Opublicerad avhandling pro gradu i modern finska. Vasa universitet.

BILAGOR

Bilaga 1. De tio vanligaste adjektiven och deras översättningar

nummer	adjektiv	översättningar	antalet adjektiv
1.	bra	hyvä (45), parempi (1), hyödyllinen (1)	47
2.	ny	uusi (17)	17
3.	kul	kiva (13), hauska (3), mahtava (1)	17
4.	liten	pieni (7), pikku (4), pikkuinen (2)	13
5.	fin	hieno (11), mukava (1)	12
6.	jättebra	tosi hyvä (8), oikein hyvä (2), hyvä (1)	11
7.	stor	iso (8), suuri (2), aika iso (1)	11
8.	snygg	hyvänsäköinen (5), kaunis (4), hyvä (1)	10
9.	svart	pimeä (7), synkkä (1)	8
10.	ful	ruma (8)	8

Bilaga 2. Particip och deras översättningar

nummer	particip	presens/perfekt	översättning
1.	tillfredsställande	presens	tyydyttävä
2.	imponerande	presens	vaikuttava
3.	levande	presens	elävä
4.	välkommen	perfekt	tervetullut
5.	välkänd	perfekt	tuttu
6.	förbannad	perfekt	kirottu
7.	nybryggt	perfekt	juuri keitetty
8.	nyskild	perfekt	eronnut
9.	mindre beroende	presens	vähemmän riippuvainen
10.	oberoende	presens	riippumaton
11.	fascinerande	presens	kiehtova
12.	bortskämd	perfekt	hemmoteltu
13.	nyfödd	perfekt	vastasyntynyt
14.	överbelånad	perfekt	ylilainoitettu
15.	intresserad	perfekt	kiinnostunut
16.	mångbottnad	perfekt	monitasoinen
17.	inavlad	perfekt	sisäsiirtoinen
18.	väldigt kvävd	perfekt	hyvin tukahtunut
19.	skitstressad	perfekt	tosi stressaantunut
20.	deprimerad	perfekt	masentunut
21.	ganska upplyftande	presens	aika piristävä

22.	motiverad	perfekt	motivoitunut
23.	hemmagjord	perfekt	kotona tehty
24.	välkommen	perfekt	tervetullut
25.	åldrande	presens	vanheneva
26.	spännande	presens	jännittävä
27.	förvånad	perfekt	hämmästynyt
28.	släktintresserad	perfekt	kiinnostunut suvusta
29.	supersuperintresserad	perfekt	mielettömän kiinnostunut
30.	kommande	presens	tuleva
31.	utvilad	perfekt	oikein levännyt
32.	jättefint klädd	perfekt	hienosti puettu
33.	förväntad	perfekt	odotettu
34.	öppnad	perfekt	avattu
35.	alkoholiserad	perfekt	alkoholisoitunut
36.	oerhört avslappnande	presens	tavattoman rentouttava
37.	odlad	perfekt	viljelty
38.	frigående	presens	vapaasti kulkeva
39.	frigående	presens	vapaasti kulkeva
40.	frigående	presens	vapaasti kulkeva
41.	vildfångad	perfekt	vapaana kalastettu
42.	närodlad	perfekt	lähituotettu
43.	överrepresenterad	perfekt	yliedustettu
44.	planerad	perfekt	suunniteltu

45.	lätlurad	perfekt	helppo huijata
46.	nyfödd	perfekt	vastasyntynyt
47.	gjord	perfekt	tehty

Bilaga 3. Semantiska tillägg

nummer	adjektiv	översättning
1.	frisk	<u>oikein</u> raikas
2.	rolig	<u>oikein</u> hauska
3.	stor	<u>aika</u> iso
4.	intresserad	<u>kovin</u> kiinnostunut
5.	viktigast	<u>kaikkein</u> tärkein
6.	ofattbart stark	<u>todella</u> uskomattoman vahva
7.	säker	<u>ihan</u> varma

Bilaga 4. Semantiska utelämningar

nummer	adjektiv	översättning
1.	<u>super</u> härlig	ihana
2.	<u>skit</u> mysig	mukava
3.	<u>helt</u> ny	uusi
4.	<u>jätt</u> revlig	mukava
5.	<u>lite</u> mer	enemmän
6.	<u>helt</u> otrolig	uskomaton
7.	<u>helt</u> ny	uusi
8.	<u>helt</u> galen	hullu
9.	<u>väldigt</u> viktig	tärkeä
10.	<u>skit</u> äcklig	inhottava
11.	<u>jätte</u> glad	tyytyväinen
12.	<u>väldigt</u> viktig	tärkeä
13.	<u>verkligen</u> otäck	kamala
14.	<u>lite</u> typisk	tyypillinen
15.	<u>alldeles</u> för känslig	liian herkkä
16.	<u>jävligt</u> trött	kyllästynyt
17.	<u>jävla</u> bra	hyvä
18.	<u>väldigt</u> viktig	tärkeä
19.	<u>lite</u> tyngre	painavampi
20.	<u>jätte</u> äcklig	inhottava
21.	<u>jätte</u> gullig	kiltti

22.	<u>jävligt</u> konstig	outo
23.	<u>jätte</u> bra	hyvä
24.	<u>lite</u> extrarik	oikein rikas
25.	<u>skitt</u> askig	ilkeä
26.	<u>väldigt</u> bra gjord	hyvin tehty
27.	<u>jättes</u> öt	söpö
28.	<u>jätte</u> fint klädd	hienosti puettu
29.	<u>helt</u> perfekt	täydellinen
30.	<u>minsta</u> konstig	outo
31.	<u>väldigt</u> märklig	outo
32.	<u>helt jävla</u> olidlig	sietämätön
33.	<u>väldigt</u> rolig	hauska
34.	<u>lite</u> trist	ikävä
35.	<u>ny</u> oanvänd	käyttämätön
36.	<u>lite</u> individuell	yksilöllinen
37.	<u>väldigt</u> enkel	helppo
38.	<u>helt</u> annat	erilainen
39.	<u>liten</u> liten	pikku
40.	<u>väldigt</u> tacksam	kiitollinen
41.	väldigt <u>jättet</u> revlig	oikein mukava
42.	<u>helt</u> perfekt	täydellinen
43.	<u>jätte</u> viktig	tärkeä
44.	<u>jävligt</u> risig	kehno

45.	<u>jät</u> telit	pikku
46.	<u>helt</u> skrämmande	pelottava
47.	<u>himla</u> frisk	raikas
48.	<u>fruktansvärt</u> illa	kauhea
49.	<u>jät</u> tekul	kiva
50.	äcklig <u>jäv</u> la	inhottava
51.	<u>jäv</u> la illa	hirveä
52.	<u>väldigt</u> dålig	huono
53.	<u>värsta</u> gratis	ilmainen
54.	<u>jäv</u> la dum	tyhmä
55.	<u>otroligt</u> bra	hyvä

Bilaga 5. Delbetydelser

nummer	adjektiv	översättning
1.	fruktansvärt mjäkig	ihan liian pehmo
2.	snygg	hyvä
3.	maximalt öppen	täysin auki
4.	skitstressad	hiton stressaantunut
5.	skitläskig	tosin pelottava
6.	skittrött	tosin väsynyt
7.	jävlig	helvetillinen
8.	perfekt	mainiota
9.	enormt krånglig	kova sotkemaan
10.	nojig	säikky
11.	nojig	säikky
12.	lite ny	oikein uusi
13.	skitkul	oikein hauska
14.	mycket	kaikenlainen
15.	bra	parempi
16.	vårt varenda krona	hintansa väärtti
17.	satan vad billig	saamarin halpa
18.	äcklig	tahmea
19.	skitbra	tosin hyvä
20.	tjatig och gnatig	ärsyttävä mankuja

21.	supersuperintresserad	mielettömän kiinnostunut
22.	lite extrarik	oikein rikas
23.	lite kul	aika kiva
24.	lite olik	monenlainen
25.	jättefin	tosi söpö
26.	ingen dålig	ei yhtään hullumpi
27.	enklare	yksinkertaisin
28.	nypa	raitis
29.	kul	mahtava
30.	inte total	etäinen
31.	okej	sopiva